

Creangă ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 781

vineri 18 decembrie 1964

8 pagini 25 bani

UN MARE SCRITOR ȘI DASCĂL

Ion Creangă este fără îndoială cel mai mare povestitor al literaturii noastre din secolul trecut, comparabil înaintea doar vestitului cronicar Ion Neculce, iar în zilele noastre numai lui Mihail Sadoveanu.

Scritor clasic de valoare universală, Creangă a desfășurat și o importantă activitate pe tărîmul școlii ca învățător și autor de manuale.

Născut la 1 martie 1837 la Humulești, în apropiere de Tirgu-Neamț, Creangă a învățat mai întâi în satul natal, la școala înființată acolo de preotul Ioan Nemțeanu (Humulescu) cu dascălul Vasile a Iliaiei sau a Vasilicăi, începînd din anul 1846. Învățătorul fiind luat la oaste în primăvara anului următor, Nică a lui Ștefan a Petrii trecu în grija dascălului bătrîn și „chilaci” Iordache firnițul, care însă muri în timpul holerei de la 1848. La stăruințele mamei, copilul fu trimis la școala învățătorului Nicolae Nanu din Broșteni, unde urmă pînă în primăvara lui 1849, încheind

anul școlar la un psalt de la biserica Adormirea din Tirgul Neamțului. Abia peste trei ani, în toamna anului 1853, putea să intre în clasa a treia, de data aceasta la Școala domnească de la Tirgu-Neamț, unde era profesor ieromonahul Isaiia Teodorescu, cel cărui i s-a zis „popa Duhu”. Mîncînd „un pui de bataie, așa din senin”, Nică, numit acum Ion Ștefănescu, părăsi școala pentru „fabrica de popi” de la Făl-ticeni, unde-l găsim în toamna anului 1854. La sfîrșitul anului următor, catihetul N.

Umanist de tip folcloric în opera sa literară, unde locul textelor antichității îl ține literatura populară orală, Creangă nu era lipsit de instrucția pe care o cerea unui intelectual. În seminar învățase puțînă elinească și latinească, iar în biblioteca lui s-au găsit cărți din care s-ar putea deduce că se inițiasă în limba franceză, dacă nu și în cea germană. Poseda Gramatica latină a lui Dimitrie Stoica, Gramatica nouă franceză pentru învățătura tinerimii moldo-romîne după Noel și

Creangă a publicat, cu diverși colaboratori, patru manuale didactice. Primul, alcătuit împreună cu C. Grigorescu, G. Ienăchescu, N. Climescu, V. Răceanu și A. Simionescu este un abecedar și se intitulă Metodă nouă de scriere și citire pentru uzul clasei I primare. Apărut la Iași în 1868, el a fost completat cu un Povățuitoriu la cetire prin scriere după sistema fonetică (Iași, 1876) de Gheorghe Ienăchescu și Ion Creangă, cu Învățătorul copiilor — carte de cetit în clasele primare de ambe sexe cu litere, slove și buchi, cuprinzînd învățături morale și instructive (Iași, 1871) de C. Grigorescu, I. Creangă și V. Răceanu și Geografia județului Iași (1879) de V. Răceanu, Gh. Ienăchescu și Ion Creangă.

S-a dovedit (vezi în special documentata lucrare Învățătorul Ion Creangă, E.S.D.P., 1958, de Bianca Bratu) că noua metodă, preconizată de Creangă și colaboratorii săi, fonetică și scriptolegă, se opunea metodei literizării sau silabisirii, utilizată la noi mai înainte, cum vedem chiar în unele pasaje din Amintiri din copilărie. În locul învățării cititului în mod mecanic, despărțit de scris, se propunea predarea scris-cititului pornindu-se de la studiul sunetelor vorbirii ca elemente fundamentale, nu de la litere. Introdus în secolul al XVIII-lea de Samuel Heinicke, metoda fonetică era îmbunătățită la începutul secolului al XIX-lea de francezul Jacotot, inițiatorul metodei verbale analitice, care cerea ca sunetele să fie desprinse din cuvintele unei propoziții, și de germanul Grasser, introducătorul metodei fonetice scriptolege, adică a predării scrisului con-

AL. PIRU

(Continuare în pag. 2-a)

„Zilele Ion Creangă”

Conta (fratele filozofului), îl recomandă Seminarului central de la Școala din Iași și, primit în clasa a II-a, Creangă urmează aici încă doi ani, absolvînd în 1858 cu nota primă la toate obiectele.

Pregătit pentru cariera clericală (în 1859 era hirotonisit diacon) Creangă, spiriț prin excelență anticlerical, a optat pentru o profesiune laică. În 1865, după doi ani de studii la Școala preparandă din Iași, dobîndea atestatul de învățător și se consacră definitiv profesiei didactice. Cu o întrerupere de aproape doi ani, între 1872—1874, cînd, fiind caterisit, a fost îndepărtat și din școală, Creangă a funcționat ca institutor pînă la sfîrșitul vieții (a murit la 31 decembrie 1889), aproape un sfert de secol.

Chapsal de T. Codrescu (1841), Gramatică teoretică și practică de limba germană de Z. Columb (Iași, 1855), un Abécédaire français pour la jeunesse roumaine par Démètre Pop, professeur, Iași, 1847, Elements de la grammaire française, publicată de un Hermann la Leipzig, Cent vingt dialogues français — allemands de Jules Ponje (Leipzig, 1856), un Répertoire des connaissances usuelles sau Dictionnaire de la conversation et de la lecture, în mai multe volume, un Grundriss der Erdbeschreibung (Viena, 1846), o Nouvelle arithmétique d'une méthode très facile par ses abrégés et par la suppression des parties alliquottes de Monier de Claire, în fine Le pasteur et son fils (Lausanne, 1859) de Auguste Janger.

VACANȚA

Datorită grijii pline de dragoste a partidului și guvernului nostru pentru copii, pentru tineretul școlar, vacanța de iarnă va fi și în acest an un prilej de nespuse bucurii, de reconfortare fizică și intelectuală, în vederea activității rodnice în trimestrul care urmează.

Folosind experiența din anii precedenți, cadrele didactice, în colaborare cu comitetele sindicatelor și U.T.M. din școli, cu comitetele de părinți, vor folosi forme variate, care vor oferi fiecărui școlar posibilitatea să participe la cele mai îndrăgite activități.

Cu multă nerăbdare este așteptată serbarea pomului de iarnă. Anul acesta, serbarea pomului de iarnă se va organiza în grădinițe și în școlile generale de 8 ani din orașe și centrele muncitorești, în perioada 27 decembrie 1964—5 ianuarie 1965. Pentru preșcolarii necuprinși în grădinițe, școlile generale de 8 ani vor organiza programe cultural-artistice speciale, adecvate înțelegerii, particularităților

psihice ale preșcolarilor, avînd grijă să-i invite pe toți cei care domiciliază în circumscripțiile respective. Conținutul și calitatea artistică a acestei serbări, pavoazarea sîrbătorească a sălii și ornamentarea viu colorată a pomului, dragostea caldă, părintească cu care vor fi distribuite darurile de către învățători și profesori trebuie să le dezvolte preșcolarilor interes pentru școală, dorința de a o cunoaște și a se apropia de ea.

Pentru ca serbarea pomului de iarnă să creeze copiilor clipe de neuitat, de care să-și amintească cu drag, școlile vor acorda toată grija pregătirii și desfășurării programelor cultural-artistice. În școlile cu efective mari se vor organiza două programe artistice: unul pentru elevii de la 7 la 11 ani și altul pentru cei de la 11 la 15 ani. Cadrele didactice vor avea grijă să asigure un bogat conținut educativ acestor programe artistice, pregătînd cu elevii cîntece și recitări, dansuri, mici scenete adecvate trăsăturilor caracte-

ristice perioadelor de vîrstă respective, corespunzătoare dorințelor copiilor. În deschiderea serbărilor, directorii școlilor îi vor felicita pe copii cu prilejul aniversării proclamării Republicii și al Anului Nou și le vor vorbi despre grija părintească pe care le-o poartă partidul și guvernul, despre condițiile tot mai bune de învățătură și de viață de care se bucură tînăra generație.

Școlile care nu dispun de spațiu suficient pentru organizarea serbării pomului de iarnă vor solicita în acest scop săliile cluburilor și caselor de cultură ale sindicatelor, ale caselor raionale de cultură și ale tineretului, dacă acestea nu se găsesc la distanțe mari de circumscripția în care domiciliază copiii.

Bizuindu-se cît mai mult pe sprijinul organizației de pionieri, personalul didactic trebuie să atragă în pregătirea și desfășurarea serbării întreaga masă de elevi. Comisia instituită pentru organizarea și desfășurarea serbării, for-

mată din directorul școlii, instructorul superior de pionieri, președintele comitetului sindicatului din școală, președintele comitetului de părinți, nu trebuie să neglijeze bucuria pe care o simt copiii cînd sînt antrenați în îndeplinirea unor sarcini precise, pe măsura puterilor lor, alături de mături, într-o muncă colectivă. Organizarea unei asemenea serbări, cu diferitele ei aspecte — pavoazarea sălii, ornamentarea pomului, pregătirea programelor cultural-artistice, a darurilor, ca și pregătirea darurilor pentru preșcolari și pentru antepreșcolari—cărora le vor fi transmise prin părinții lor — oferă fiecărui copil posibilitatea de a se simți util în cadrul colectivului școlar, bucuria de a contribui la realizarea acestui frumos și vesel eveniment. Școala poate fi transformată, astfel, într-un viu șantier, în care munca, voia bună și cintețul să se înfrățescă, pentru crearea unor clipe cu o bogată rezonanță afectivă în viața tuturor: copii, părinți și profesori.

Pentru elevii mai mari, din școlile medii, profesionale și tehnice, din școlile pedagogice, se va organiza, cu aceeași grijă, revelionul. Folosindu-se în această acțiune experiența dobîndită în anii trecuți, revelionul va fi pregătit în școli de către colectivele pedagogice în colaborare cu comitetele U.T.M., organizațiile sindicale și comitetele de părinți. Ca și la serbarea pomului de iarnă, se va constitui o comisie care va prelua atît sarcinile organizatorice, cît și pe cele privitoare la conținutul educativ al acțiunii. Pentru ambele acțiuni, însă, răspunderea principală revine directorului școlii.

Sărbătorirea în colectiv a revelionului trebuie să asigure întîmpinarea noului an cu cîntec, dans și voie bună, să sporească dragostea tineretului față de viață, față de muncă, dorința lui de a obține în viitor noi succese la învățătură, în întreaga pregătire cultural-educativă. În acest

(Continuare în pag. 8-a)

Pe urmele amintirilor

„...In satul Humulești
din țig drept peste apa
Neamțului, sat mare și
vesel împărțit în trei
părți care se țin tot una
de una...”

Zi însorită dar cețoasă, de iarnă nehotărâtă. Lumina difuzată prin aburul vag al negurii adaugă o undă de farmec fireștii înfiorării de nostalgie ce te cuprinde pășind prin colbul prin care eu zburdă cindva picioarele goale ale buclucășului și mîșinatului Nică a lui Ștefan și Petrii.

Satul, încă din vremea aceea „mare și vesel”, a crescut sporindu-și numărul caselor noi, apropiindu-se prin ele de Țirgul Neamțului și contopiindu-se cu el. Multe s-au schimbat. Și locul și oamenii. Dar amintirile rămân. La fiecare pas, în fiecare hîmă te întilnești cu ele. Pe locul acesta o fi stat moș Chiorpec ciobotarul — meșteșul nostru, Chiorpecul dracului; dincolo — o arată și o tăbliță indicatoare — casa cărpănosului moș Vasile, posesorul cireșului vratec care se coacea-pălea de Dumăneca Mare și din pricina căruia spinuzatul a încasat o chelăneală ca aceea; mai jos grădina lui Costache, apoi grădina lui Trăsnea, mai în depărtare casa venicului și ceapciului de popă Oșlobanu cu îndesatele lui nașteri. Dar cea mai prețioasă dintre amintiri rămîne casa părintească, păstrată cu adîncă și pioasă grijă. În partea refăcută, pentru a rezista la vitregia vremilor, căsuța care a fost locul de naștere al băiețelului cu părul bălan, sturlubatic și copilăros ca vîntul în tulburarea sa, răsară pitică într-o ogradă cu gard împletit. Prispă joasă, țărănească, legată în grinză solide și lipite cu lut, aco-

periful de zădăria subțire, jeres-trăicile faguste, două cîmăruțe, una mai mică și alta mai mare... Și, mai ales, atmosfera atît de cunoscută: „cuptorul pe care mă ascundeam cînd ne jucam noi băieții de-a mîșoara”, „prichiciumul petrei cel hamit de care mă țineam cînd începusem a merge copăcel”, „stîlpul hornului unde lega mama o șfară cu motoci la capăt, de crăpsu mișele jucîndu-se cu ei”... Stîlpul, buclăpica aceea de lemn lustruit și înegrit, a rămas chiar de atunci, și tot de atunci am rămas conștient că buchii măpoate negre și roșii care s slujit odată în egală măsură învățării ca și unor amarnice insecticide, un butuc grozav și cum într-o bujie pe care l-a jolosit drept casa moș Chiorpec, ca și masa alcătuită dintr-o sciardă lată și aspră, specială pe o lădiță. Pe aproape mai află câteva poze de rubeđeni și prieteni, o fotografie a scriitorului, ștergă de vreme, o scrisoare a acestuia plină de amaritate, virtelnița, sucula, cîteva lațite de-a lungul pereților, un pat, niște veșminte, cîte o scoarță. Aici a copilărit Ion Creangă...

...și unde nu s-au adunat o mulțime de băieți și fete la școală, între care eram și eu, un băiat prizant, rușinos și fricos și de umbră mea...”

Școala de atunci nu mai este. Îi continuă prin vremi tradiția o clădire mare, înălțată pe-aproape, o școală de 8 ani. „Școala domnească” trăiește încă, și se cheamă Școala de 8 ani nr. 2. Li s-a alăturat nu de mult o soră mai mare, strălucitoare și albă, în

veșminte moderne — Școala medie din Țirgul Neamț.

Să ne oprim la Școala de 8 ani din Humulești. „Liota” de copii humuleșteni a crescut. Pe vremuri încăpea toată într-o chilioară. Acum, abia începe în opt săli de clasă. Sint, de toți, în jur de cincisute, iar în locul unicului Vasile a lloaiei, cel cuminte, harnic și rușinos ca o fată mare, douăzeci de învățători și profesori. În loc de psaltiri și ceasloave, cunoscutele cărți cu coperțile moi, elastice, frumos colorate, care și aici ca și aiurea în țară sint dăruite în fiecare toamnă copiilor. Cit despre „calul bălan” și „Sfîntul Neculai, nici urmă. Hazlia, dar trista lor domnie pedagogică a fost definitiv abrogată. Uitate de mult sint bucheluzele și bucheliștrădră, iar „ereticile” matematică și geografică de ordină au căpatat locul de cîntec al unor discipline de seamă pe care, învățîndu-le, copiii humuleșteni află azi cit nu se afla pe atunci nici la mai înalte școli. Sint și acestea semne ale marilor prefaceri care s-au făcut vădite de două decenii încoace și pe care le găsești și în casele oamenilor, și în preocupările lor, și în gospodăria colectivă situată cam pe unde a fost casa Măriucăi Sărucului și, mai ales, în felul cum sint și gîndesc oamenii.

Răsfoiesc filele catalogelor și reîntîlesc în ele numele unor rechi cunoștințe. Iată catalogul clasei a V-a „B”: Humulescu Ana, Apetrii Maria, Apetrii Elena, Oșlobanu Radu; catalogul clasei a III-a: Trăsnea Maria, Asavinei Valeria, Apetrii Vasile... Nu, nu sint chiar cei pe care îi cunoaștem. Sint copii ai copiii și surorilor lor. Notele, cele mai multe, sint mari și e în zadar să le mai arăt, pentru că ar însemna

să repet mereu pe cele între opt și zece. Este răsplata muncii unor sirguincioși dascăli: Maria Dănilă, Maria Mosor, Constantin Dobreanu, Constantin Lungu sau Virginia Cosma, care prin caldele ei lecții de limba romină face să crească dragostea copiilor pentru Ion Creangă, dragoste născută încă din familie, ca o tradiție nezdramcinată a satului.

L-am cunoscut și pe Ion Săvineanu, bătrîn învățator al școlii, acum ieșit la pensie. Om bun de vorbă, cu o desăgă întreagă de amintiri. La el poți găsi sumederie din acele amănunte incerte, pe jumătate intrate în legendă, însemnările de acum în urmă cu peste 20 de ani, ale unui anume doctor Neculai Gheorghiu, fost elev la Iași al învățătorului Ion Creangă. „Ca înfățișare — scrie despre Creangă fostul lui elev — pot spune că nu era un om frumos, dar avea în figura lui ceva deosebit de atrăgător, ca o iradiere de bunătate... El nu făcea lecțiile grăbit și de mîntuială, ca să treacă ora, ci simțea o adevărată plăcere în mijlocul copiilor... Cînd vedea pe cite un copil că nu pricepe așa ușor, avea răbdare să se ocupe mai mult de dînsul și nu trecea mai departe cu lecția pînă nu vedea că toți copiii au înțeles tot ce le-a spus... Ne ținea încordată luarea aminte și ne dădea sfaturi înțelepte cum să ne purtăm... La școală venea de obicei bine dispus și, înainte de a începe lecția, intra în vorbă cu copiii, întrebîndu-i ce fel de jocuri mai știu, ce au mai făcut pe acasă... Despre marea bunătate a lui Creangă am o amintire duioasă. Într-o iarnă grea, pe un ger cu viscol năpraznic, împotriva sfaturilor celor ai mei de acasă, eu plec dimineața la școală... Creangă începuse lecția și cînd m-a văzut intrînd în clasă încet, de abia mișcîndu-mă și plîngînd, m-a întrebat de îndată, mirat, ce am pățit. Eu de abia am putut rosti cîteva cuvinte... Creangă, dîndu-și seama că sint complet degerat, n-a mai stat mult la gînd și înfășurîndu-mă în șalul lui cel gros și călduros m-a luat în brațe și așa m-a dus acasă...”

Cele cîteva rînduri alcătuint conturul vag de portret al învățătorului Ion Creangă pot fi și azi o pildă caldă, demnă de urmat. Cred că nu greșesc socotînd că rezultatele de acum ale dascălilor din Humulești se datoresc în bună măsură și învățăturilor preluete de la vrednicul lor înaintaș.

...ia, am fost și eu în
„amea asta, un boț cu
ochi, o bucată de humă
insuflețită din Humu-
lești...”

Am întilnit în Humulești oameni felurii, gospodari mai tineri sau mai bătrîni, copii de-o șchioapă sau mai nălțuți, învățători sau profesori. Și așa putea spune că mai la fiecare am aflat un sentiment comun de mindrie, amestecat cu afecțiune pentru cel care a pornit de pe meleagurile lor pentru a îmbogăți cu fermecătoarele sale „șărării” literatură unui întreg popor. Sentimentul acesta pe care îl ghicești în cuvinte și priviri capătă mai cu seamă glas în împrejurări ca cea pe care o prilejuiește acum comemorarea a 75 de ani. Zilele „Creangă” sint însoțite de numeroase manifestări: bustul și placa comemorativă ce vor fi dezvelite în Humulești, pelerinajele în locurile copilăriei lui Creangă, simpozionul cercului literar „Ion Creangă” etc.

În drumul de la Bacău la Humulești am călătorit cu tovarășul I. Acrișmăreței, inspector șef la secția de învățămînt a regiunii Bacău, care venea la școală de pe malul Ozanei pentru a-i ajuta pe profesori în pregătirea comemorării. La Țirgul Neamț l-am cunoscut pe tovarășul N. Grigoriu, inspector la secția de învățămînt a raionului. Profesor de istorie, pasionat cititor al operei lui Creangă și documentat etnograf. Dorînd parcă să sublinieze încă într-un fel însemnătatea și valoarea scriiturii mi-a povestit cite ceva despre muncă desfășurată în timpul verii prin părțile locului pentru turnarea filmului „Amintiri din copilărie”, despre sutele de copii care au trecut prin fața regizorilor pînă ce alegerea lor s-a decis asupra unui Nică de prin părțile Bicăzului, despre alte zeci care au alcătuit cunoscuta „Liota”, despre uriașul țig organizat undeva prin preajmă.

La școala din Humulești vizitatorii pot vedea în aceste zile o frumoasă expoziție închinată scriitorului. În lecțiile pe care le țin profesorii de aici și din școlile vecine, numele lui Creangă este de repetate ori pomenit cu dragoste și emoție.

Pe bună dreptate, slujitori școlii din părțile locului sint și printre cei dintii care întrețin vie flacăra unui adevărat cult pentru marele scriitor.

OCT. BUZESCU

Un mare scriitor și dascăl

(Urmare din pag. 1-a)

comitent cu citirea. Punînd accentul în predarea scris-cîitului pe sunet și literă, autorii noi făceau un pas decisiv în direcția metodei fonetice analitico-sintetice a zilelor noastre, diferită de metoda fonetică scriptologică doar prin aceea că recomandă însușirea literii numai prin pronunțarea ei orală, nu prin scriere.

În învățatoriul copiilor s-au recunoscut ca fiind de Ion Creangă povestirile morale și instructive A fost, a fost, dacă n-ar fi fost nu s-ar povesti (1878), ulterior intitulată Poveste (Prostia omenească). Inul și cămeșa (1883), Acul și barosul (1891) și Picală (prelucrare după un episod din O șezătoare la țară sau povestea lui Moș Albu de Anton Pann). În categoria acestora am mai putea socoti Povestea unui om leneș (1878) și Cinci pini (1883), ambele publicate însă în Convorbiri literare. Deși nu se ridică la înălțimea capodoperelor lui Creangă, aceste scurte povestiri, scrise pentru copii, nu sint mai puțin valoroase în sfera lor.

Poveste (Prostia omenească), pentru care Eminescu cita o variantă germană din colecția Ludwig Aurbacher, Volksbüchern, e o culegere de acte comice de maximă erozie. Isprăvile celor trei tonți care vor: unul să care în casă soarele cu oborocul, altul să dărîme casa pentru a scoate carul dinăuntru, altul să arunce nucile cu țăpcul în pod sau să tragă vaca pe șură la fin, ca și isprava femeli care se teme ca mița să nu omoare copilul din albie

doborînd drobul de sare de pe sobă, fără să-i treacă prin minte a muta drobul sau copilul au devenit într-adevăr proverbiale, termeni de comparație pentru întîmplări similare din viața de toate zilele. Observăm aici, ca și în Povestea unui om leneș, una din însușirile esențiale ale scriitorului clasic care era Creangă, observația umanității sub latura morală și zugrăvirea de predilecție a tipurilor.

Inul și cămeșa ca și Acul și barosul pun în evidență caracterul dialogic al povestirii lui Creangă, artist ca și Caragiale în notarea stereotipiei conversațiilor. Vorbesc, de exemplu, inul și cămeșa:

„— Hei, dragă! dar poate nu știi că oamenii mai fac pînă și din sora noastră cinepa și din fratele nostru bumbac; ba și din inghimpătoarea urzică mai fac un fel de pînă. Dar în fabrici se țes fel de fel de pînzeturi, mult mai ușor și în timp mult mai scurt.

— Bre, multe mai auzi!”

Convorbirea dintre ac și baros pe tema utilității și frumuseții nu e lipsită, din aceeași pricină, de haz:

„— Ia ascultă, te prea întreci cu șaga picuile! Dacă șazi la cîntec și toți ingrijesc de tine, cum zici, de ce li împungi degetele?”

— Da, împung pe cască gură cel somnoros, pentru că voiesc să iasă din mina lui, prin ajutorul meu, multe lucruri folositoare și frumoase. Tu pentru ce bați fierul cel culcat pe nicovală și ruginit de tine!? Nu ca să faci din el lucruri mai bune și mai frumoase?

— Măi... da bun ești de gură!

— Și de gură, dar și de lucru.”

Moralitățile și didacticismul lui Creangă sint scutite de convenționalism. În Cinci pini ni se dă soluția ingenioasă a unei probleme de aritmetică. Un țaran are trei pini și altul două. Un al treilea, fără merinde, ospătează cu ei și le oferă drept mulțumită cinci lei. Cel cu trei pini dă tovarășului său de drum doi lei, acesta pretinde parte egală și-l cheamă la judecată. Cit trebuia să primească în realitate drumețul cu două pini? Presupunînd că cele cinci pini s-ar fi tălat în cite trei bucăți, judecătorul consideră că fiecare drumeț a consumat cite cinc. Drumețul cu trei pini a avut două bucăți, i se cuvin deci patru lei (9-5), drumețul cu două pini a avut șase bucăți, i se cuvine un singur leu (6-5).

Bucata se încheie cu meditația țaranului cu trei pini:

„— Dacă ar fi pretutindene tot asemenea judecători... cei ce n-au deprelate n-ar mai năzui în veci și-n pururea la judecată.”

Aceasta pentru că Ion Creangă, ca și Eminescu, detesta clasele neproductive, în deosebi tagma apărătorilor necinstiți, „corciogari” obișnuți să trăiască „numai din minciuni”, în loc să se apuce de muncă.

Permanența creației literare a lui Creangă vine din prezentarea tipică a realității în povestiri, povestiri și amintiri (Amintiri din copilărie sint de fapt un roman). În povestiri, fantastice sint numai unele peri-peții, eroii, ființele supranaturale inesei intruchipînd virtuți și vicii omenești. Nimic nenatural nu se întîmplă în Soacra cu trei nurori, poveste, și mai degrabă novelă din viața de familie, Capra cu trei iezi e o fabulă pe tema copiilor care nu ascultă sfaturile materne. Punguța cu doi bani e tot o fabulă, pe tema absurdității avariei și a capriciilor hazardului. Dănilă Prepeleac examinează rolul experienței în viața omului care, pentru a prinde minte, trebuie să treacă prin diferite încercări. Povestea porcului înfățișează, reluînd o veche legendă, urmările nesăbuiției în dragoste. În Dănilă Prepeleac Picală e mai întii Tin-

dală. Stan din Povestea lui Stan pășitul învață și el cum trebuie să procedeze din cîteva întîmplări, deschizîndu-i-se bine ochii asupra femeii. Povestea lui Harap Alb e, în cea mai mare parte, istoria grelelor munci prin care trece în viața lui un tinăr întreprind, pînă ce, înfruntînd cu curaj adversitățile, ajunge, prin perseverență, să triumfe. Deși reduse la o singură trăsătură, tipurile acestei povești sint numeroase. Fiul de împărat reprezintă pe omul bun, căzut, din lipsă de prevedere, în robie (cuvîntul harap e sinonim aici cu rob), Spinul e stăpînul parvenit prin înșelăciune. Împăratul Roș e tiranul nemilos. Flămînzilă, Șefilă, Gerilă, Ochilă, Păsări Lătilungilă personifică forțele naturale elementare, de folos și ele omului, dacă le poate supune. Fantasticul pare mai accentuat în Ivan Turbincă, fiindcă eroul posedă un instrument de subordonare a spiritelor rele, inclusiv a morții, dar acest lucru se explică tocmai prin faptul că Ivan nu se teme nici de cele sfinte, nici de cele necurate. În fine Fata babei și fata moșneagului este o fabulă demonstrînd consecința faptelor bune și a modestiei și epilogul răutății și al lăcomiei. Există fără îndoială în opera lui Creangă intenții etice și pedagogice, dar creația depășește cu mult necesitățile educației, convertindu-se în artă curată.

În Amintiri din copilărie dimensiunile fantastice din povești pot fi urmărite în echivalențele lor. Eroii basmelor lui Creangă sint adesea colegii săi de școală. Flămînzilă e Nică Oșlobanu, poreclit de popa Duhu „rob al pîntecelui”. Gerilă e Ion Moșgorogea, cel veșnic pus pe ceartă. Dănilă Prepeleac e, în faza inițială, Trăsnea cel greu de cap. Baba și moșul din Povestea porcului vorbesc ca bunicii David și Nastasia Creangă. Travestirile sint transparente. Moș Nichifor Coțearul din povestirea glumeată cu același nume nu-i altul decît moș Luca din Amintiri.

Care din cele două constante ale operei lui Creangă primează: hazul sau pilda, joivalitatea sau paremiologia? Autorul e un umanist care instruiește rizînd.

La ce probleme trebuie să răspundă învățământul mediu

Între învățământul superior și învățământul mediu există, fără îndoială, o conexiune strânsă, o interacțiune reciprocă de cea mai mare importanță pentru procesul de învățământ în general. O îmbunătățire a activității în învățământul superior asigură, între altele, cadre valoroase pentru învățământul mediu. Acestea la rândul lor pregătesc absolvenții mai buni. O parte dintre aceștia, intrând în învățământul superior, vor putea fi pregătiți în continuare și mai bine, iar învățământul mediu nu va avea în cele din urmă decât de câștigat. Orice ridicare a nivelului muncii într-una din cele două forme de învățământ are influențe pozitive asupra celeilalte forme.

Problema conexiunilor generale ale diferitelor forme de învățământ este extrem de complexă și nu poate fi prezentată în cadrul unui singur articol. De aceea, în cele ce urmează ne vom limita doar la un singur aspect, pe care-l considerăm deosebit de important — și anume, la modul cum se reflectă nivelul de pregătire dat elevilor în învățământul mediu în rezultatele obținute de studenții primului an al institutelor de învățământ tehnic superior.

Apreciind nivelul muncii duse în învățământul mediu după rezultatele obținute la examenul de admitere în învățământul superior, se poate spune că se fac continuu progrese însemnate, că pragurile institutelor tehnice de învățământ superior sunt trecute de tot mai mulți tineri bine pregătiți. La Facultatea de electronică și telecomunicații a Institutului politehnic din București, de pildă, media minimă de intrare a fost în anul acesta de 7,87, mai mult de 100 de candidații reușind cu medii peste 9. Rezultate bune s-au înregistrat și la examenele de admitere care au avut loc în facultățile de energetică și de electrotehnica de la același institut, precum și la multe alte facultăți din țară. Au existat însă și facultăți la care rezultatele examenelor de admitere au fost deosebit de slabe.

Mai este însă un fenomen care trebuie relevat: chiar la facultățile în care au intrat studenți foarte buni se constată, chiar după primul semestru de studii, rezultatele slabe la examene sau în orice caz rezultate care sînt departe de posibilitățile dovedite la examenul de admitere. Însuccesele acestea continuă și după cel de-al doilea semestru și se ajunge la situația neplăcută că unii studenți care au intrat cu medii peste 9 rămân repetenți sau sînt exmatriculați, iar alții abia pot promova la limită. Desigur, aceste cazuri nu formează regula, totuși numărul lor nu este neglijabil.

Această situație s-ar putea explica printr-o autoliniștire a unora dintre studenți în urma succesului obținut la examenul de admitere. Aceștia sînt în general recuperabili, căci dîndu-și seama de greșeala lor își intensifică eforturile. La o a doua categorie de studenți efectul perioadei de pregătire intensă, făcută în grabă, în preajma examenului de admitere și care le-a permis să apară într-o situație bună la acest examen a trecut și ei au rămas, ca bază de studiu, doar cu cunoștințele căpătate anterior. În sfîrșit, la alții cauza ar putea fi o perioadă de acomodare la condițiile învățământului tehnic superior. Desigur că această ultimă explicație suscită întrebarea de ce este necesară o perioadă de acomodare atât de lungă, de un semestru sau chiar de un an de zile.

Există fără îndoială între învățământul mediu și învățământul superior unele diferențe care fac ca mulți studenți din anul I să se acomodeze relativ greu. Dintre acestea aș dori să mă opresc asupra uneia singură, pe care am avut prilejul să o constat și direct, lucrînd în cadrul comisiilor de examen de maturitate. Este vorba despre exigență. Am putut constata că în general exigența în învățământul mediu este relativ scăzută, cel puțin în comparație cu cea din învățământul tehnic superior.

Problema exigenței nu este o problemă secundară, lipsită de importanță. În zadar un profesor prezintă lecțiile în modul cel mai atrăgător, în zadar face cu elevii probleme interesante; dacă nu este exigent, ei nu vor depune întregul lor interes pentru însușirea materiei. Obținînd note superioare celor ce i se cuvin pentru răspunsurile date, elevul rămîne cu impresia că a răspuns bine. Se știe însă că pericolul cel mai mare nu-l reprezintă faptul că un elev sau un stu-

dent nu cunoaște o chestiune, ci acela că el nu-și dă seama că nu cunoaște chestiunea respectivă. Și elevul are toate motivele să se găsească într-o asemenea situație necorespunzătoare atunci cînd primește nota 5 pentru un răspuns greșit.

Se știe, apoi, că școala este chemată să formeze gîndirea elevilor. Nu este suficient de exemplu să știi cum se derivează o funcție, ci trebuie să cunoști și de ce se derivează astfel. Ori, după părerea mea, tocmai aceasta constituie o lipsă a unei părți din absolvenții școlilor medii: ei nu sînt suficient deprinși să gîndească matematic, științific în general. De aceea în anul I o parte din studenți se adaptează cu oarecare greutate, ei trebuind să treacă de la sistemul în care se dă o atenție mai mare formulelor matematice și „rețetelor” de rezolvare la sistemul în care se dă atenție și părților teoretice, deosebit de importante pentru un inginer chemat să fie în primul rînd un om de concepție și numai în al doilea rînd un calculator, un om care aplică formule. Deficiențe asemănătoare se întîlnesc și la fizică. Candidații rețin de obicei formulele și o descriere sumară a fenomenului, dar nu reușesc întotdeauna să-i dea o explicație științifică sau să adîncească sensul fizic al mărimilor ce intervin în fenomenul respectiv.

O împrejurare care contribuie, după părerea mea, la transformarea cursului de fizică într-unul din cele mai dificile obiecte din învățământul mediu este și faptul că acest curs nu se bazează pe cunoștințele de matematică necesare unor expuneri riguroase. Din această cauză se apelează la unele demonstrații destul de puțin convingătoare, în care o serie de dificultăți de raționament sînt evitate în mod artificial (așa știau lucrurile, de exemplu, la demonstrarea formulei spațiului parcurs în mișcarea rectilinie uniform variată, ca și la alte demonstrații). În această privință s-ar putea adopta, după părerea noastră, soluția propusă la conferințele societăților de matematică și de fizică și chimie ținute în februarie 1964, anume de a se prezenta în clasele IX—XI un curs complet de fizică cu caracter experimental și descriptiv, iar în ultima clasă (a XII-a) un curs de fizică în care anumite capitole să fie fundamentate riguros, matematic. Bineînțeles că această propunere mai trebuie încă studiată.

Evident, nu trebuie așteptate toate îmbunătățirile numai de la revizuirea programei. O problemă deosebit de importantă este aceea a felului cum lucrează cadrele de predare. S-a constatat astfel că, în timp ce în mod sistematic candidații la examenul de admitere proveniți de la anumite școli medii se prezentau foarte bine pregătiți, absolvenții altei școli dovedeau cu regularitate o pregătire nesatisfăcătoare. Sesizarea situațiilor de acest fel și măsurile luate pentru îmbunătățirea muncii în școlile deficiente au dus la remedierea unor lipsuri și la îmbunătățirea procesului de învățământ. Este recomandabil ca astfel de măsuri să fie luate și în viitor, pentru ca activitatea tuturor cadrelor didactice să se ridice la nivelul dorit.

Desigur, există multe alte probleme ce trebuie rezolvate pentru a asigura o legătură strînsă între pregătirea din învățământul mediu și nevoile învățământului tehnic superior. În cele de mai sus m-am referit numai la o parte dintre ele. Orice pas făcut spre rezolvarea acestor probleme contribuie, așa cum s-a arătat la începutul acestui articol, atât la îmbunătățirea învățământului mediu cit și la a celui superior.

Prof. dr. ing. RADU P. VOINEA
membru corespondent
al Academiei R.P.R.
prorector al Institutului politehnic
din București

Gramatica în școală

În numărul 734 din 20 decembrie 1963 al „Gazetei învățământului”, prof. univ. I. Coteanu a publicat un interesant articol privind o serie de probleme de ordin general și de detaliu pe care le ridică studiul gramaticii în școala de cultură generală. Afirmînd că „scopul predării limbii romine nu poate fi deprinderea analizei gramaticale, ci deprinderea de a utiliza datele cele mai importante ale acestei analize spre a construi, cu ajutorul lor, o formă clară de exprimare a ideilor”, autorul articolului arăta mai departe: „Ca să se ajungă aici, prin programa școlară și metoda predării ar trebui să treacă firul roșu al combinării analizei gramaticale cu sinteza expunerii ideilor prin compuneri, gradîndu-se totul după forța de gîndire și după cunoștințele școlarelor”. Revenind asupra problemelor predării limbii romine în școală, prof. Al. Indrea (vezi „Tribuna” din 5 noiembrie și „Gazeta învățământului” din 27 noiembrie a. c.) reține în mod ciudat, din cele spuse de prof. univ. I. Coteanu, numai „scopul predării limbii romine nu poate fi deprinderea analizei gramaticale”. Din această cauză, argumentele prof. Indrea sînt vulnerabile. Socolim însă că discutarea lor poate fi de o evidentă utilitate pedagogică.

Există o categorie de profesori care au oroare de gramatică (de analiza gramaticală!), după cum alții se înecă în analize meticuloase, cu risipă de muncă și de erudiție, împinsă, uneori, pînă la pedanterie științifică. Explicația cea mai plauzibilă cred că trebuie căutată, în primul rînd, în felul cum se predă gramatica și numai în al doilea rînd în manualele cu caracter descriptiv.

Care sînt cauzele „răului” în analizele gramaticale? Una dintre ele, poate cea mai importantă, cred că rezidă într-o înțelegere greșită a analizei. Se poate face o analiză gramaticală exclusiv pentru problemele teoretice ale gramaticii, indicată în învățământul mediu (în ipoteza fericită că s-ar predă!) sau în facultăți, și o alta pentru problemele practice ale limbii, cea pe care o reclamă școala generală de 8 ani. În ce ne privește, stăruim pentru al doilea aspect al analizei, fiindcă presupune o cale rațională care pornește de la texte alese și instructive, fiindcă, în timpul analizei, se încheagă convingerea că normele, regulile, legile sînt „produsul obiectiv al limbii înseși”, fiindcă numai așa se formează scrisul și exprimarea corectă, se înlătură neglijența, incorectitudinea și chiar anarhia în utilizarea mijloacelor de expresie, toate bazate mai ales pe analize sintactice și pe compoziții. Dacă problema analizei este rezolvată în acest fel, predarea gramaticii în școală se alătură campaniei pentru cultivarea limbii romine care se desfășoară din plin în prezent.

Din articolul prof. Indrea reținem totuși observațiile juste despre formalismul metodelor pedagogice în predarea gramaticii, despre caracterul excesiv descriptiv și teoretizant al gramaticii, despre necesitatea restructurării manualelor, despre importanța compunerilor în școală și predarea limbii în legătură cu gîndirea logică, toate avînd ca scop formarea deprinderilor de exprimare corectă.

Alte afirmații, însă, ne apar mai mult sau mai puțin ciudate. Una: „S-ar putea spune că gramatica școlară nici nu este o știință” și că „Gramatica școlară este mai mult un îndreptar decît o știință”. Nu știi dacă autorul exagerează, face o butadă sau e la mijloc lipsă de prudență în formulare. Dar, dacă s-ar porni de la cele spuse de el, ar trebui ca în locul gramaticii să se predea „Îndreptarul ortografic, ortoepic și de punctuație”. Ce ne facem însă că și acesta e științific și că se bazează tot pe legile limbii, adică pe gramatică? De bună seamă atunci că și aritmetica, geometria, fizica, chimia etc. care se predau în școală nu sînt... științe. În cazul acesta, ar trebui înlocuite și ele cu tablele și formule de matematică, fizică și chimie etc. Ar urma ca elevul să învețe mecanic reguli de scriere și de pronunțare după „Îndreptar” și să-și însușească studiind pe dinafară, de pildă, ecuația tangentei

care trece prin origine, legea mișcării unifornne sau gruparea funcțională a hidrocarburilor, fără nici un fel de demonstrație, experiență, aplicație la practică etc. Adevărul este răsturnat — cu capul în jos — de vreme ce prof. Indrea afirmă sentențios: „Gramatica poate ajuta la deprinderea exprimării corecte prin regulile gramaticale care sînt adevărate norme ale exprimării corecte”. Concluzie falsă: regulile gramaticale au ajutat la deprinderea exprimării corecte, deci, învățați reguli (după îndreptar!).

Dar prof. Al. Indrea exagerează, de asemenea, cînd socotește că „cele mai bune exemple nu sînt textele din autori, ci exemplele create în mod special pentru a ilustra cazul gramatical dat”. D-sa ține cu orice preț să acrediteze ideea modelării limbii după gramatică, și nu invers. Nu subapreciem personalitatea profesorului, dar calculele rutinare, exemplele „prefabricate” sînt tocmai acelea care improvizează și riscă. E limpede că, pornind de la o asemenea convingere, articolul în chestiune anulează ideea noastră, de mult exprimată, a alcătuirii unor excerpte antologice, texte prestigioase, care să emoționeze, să comunice farmecul narației și al graiului românesc, care, deasupra subtilităților lingvistice sau filologice (multe din ele litigioase) să demonstreze elevilor valorile stilistice ale formelor gramaticale, ale construcțiilor, ale cuvintelor sau ale locuțiunilor și expresiilor, pentru ca aceștia să „descopere” (cum zice acad. I. Iordan) normele gramaticale și stilistice, să vadă care sînt posibilitățile gramaticale sau lexicale și efectele stilistice produse de fiecare model de limbă, indiferent căruia stil ar aparține. În felul acesta analiza gramatical-stilistică a textelor se îmbină cu analiza literară devenind nu mijloc sau scop, ci exercițiu pentru formarea exprimării corecte, logice, orale scrise.

După logica prof. Indrea, o ofensivă similară ar trebui îndreptată și împotriva exercițiilor și a culegerilor de probleme de matematică, fizică și chimie, de vreme ce, pentru uzul școlar, sînt tipărite asemenea prețioase instrumente instructive. Nu știu ca cineva să le fi excomunicat, și, atunci, de ce tocmai filologii să înlătore textele scriitorilor care au mlădiat și înlățat atât de sus expresia artistică a limbii romine, de ce să nu învețe copiii noștri arta expresivă a clasicii?

Așadar, sîntem pentru necesitatea analizei gramatical-stilistice ca exercițiu (compuneri) pentru formarea exprimării corecte orale și scrise, pentru manuale alcătuite în acest sens și pentru utilizarea antologiilor de texte, din toate stilurile, ca modele de limbă literată.

Leclor univ. GH. POALELUNGI

Prof. MARIA JOANDREA, Simeria: În predarea noilor cunoștințe de gramatică, mai ales la clasele mici, consider că cele mai potrivite sînt exemplele create de profesor, care trebuie să fie cit se poate de simple și ilustrative.

Desigur, efectuez și analize gramaticale pe texte, dar acestea nu sînt întotdeauna în măsură să demonstreze dacă elevii și-au însușit sau nu regulile gramaticale. Am observat că unii elevi pot să explice cu multă ușurință felul cum s-a făcut, de exemplu, acordul predicatului cu subiectul atunci cînd analizăm un text, dar cînd scriu ei înșiși săvîrșesc o serie de greșeli de acord. De aceea folosesc adesea dictările, compunerile etc. și consider că orele acordate acestora ar trebui sporite.

Prof. PAUL ALDESCU, Grădinari, raionul Videle: Tot efectuînd mereu numai analize gramaticale, elevii noștri s-au învățat mai mult să desfacă decît să facă. Și prea adeseori noi observăm, cu părere de rău, că o serie de elevi, chiar dintre cei mai buni, care pot face față cu succes la analizele gramaticale, nu pot alcătui o compunere cursivă, cu o formă clară de exprimare a ideilor, și găsim în scrisul lor stîngăcii, contrasensuri, confuzii, greșeli de ortografie.

În școală elevului i se predau multe cunoștințe de gramatică. Chiar dacă el le-a înțeles, teoretic, atunci cînd au fost predate, numai caracterul practic, aplicativ al activității ulterioare este singurul care poate asigura adîncirea, consolidarea și trăinicia lor, dar mai ales poate duce la formarea deprinderii de a le utiliza oricînd spre a construi cu ajutorul lor o formă corectă și clară de exprimare a ideilor. Este nevoie să dăm elevului cît mai multe prilejuri de a reveni asupra unor cunoștințe teoretice odată explicate și însușite, să-l punem cît mai des în situația de a le utiliza pentru exprimarea corectă.

OPINII

Lecții

Lucrări practice în laborator

Lecțiile recapitulative care au loc acum, la sfârșitul trimestrului sînt deosebit de indicate pentru organizarea unor lucrări de laborator menite să-i ajute pe elevii în temeinica însușire a cunoștințelor la obiectul „Anatomia și fiziologia omului” prin observarea minuțioasă a organismelor vii. Am organizat de aceea, cu elevii mei din clasa a X-a, o serie de lucrări de laborator referitoare la studiul celulei, la sistemul osteo-muscular și la sistemul nervos. (La aceasta din urmă, lucrările au privit cunoștințele studiate pînă în prezent).

Îată, de pildă, cum s-a desfășurat lucrarea referitoare la celulă. Din celulele epiteliale șterse pe o bucată de vată am desprins cu un ac spatulat (se poate folosi în acest scop și o lamă de sticlă) celulele descumate care au fost observate de elevii la microscop. Am folosit aceeași oră și pentru a da elevilor posibilitatea să observe la microscop celulele singelui — hematiiile — din singele de broască. Pentru aceasta am așezat pe o lamă o picătură de singe de broască peste care am pus, după uscare, o picătură de glicerină, intrucît în acest fel asigurăm claritatea observației.

Am putut organiza lesne și o serie de observații în legătură cu sistemul osos, care nu cer nici ele aparatură complicată. Astfel, elevii au observat diferite tipuri de oase — late, scurte, lungi — din colecțiile colectate anterior (oase de bovine, de ovine, de porc și de păsări) iar apoi au cercetat structura macroscopică a acestora. De asemenea, am efectuat cu ei secțiuni în osul pieptului unei păsări tinere. Tăind părți mici din partea translucidă a acestuia, subțindu-le cu un briceag și colorându-le cu tuș roșu, elevii au observat canalele lui Havers și osteoplastele dispuse concentric în jurul lor. Oasele au fost tăiate transversal și longitudinal cu un fierăstrău de metal pentru a se putea observa țesutul compact spongios. Două experiențe, simple dar concludente, au demonstrat elevilor compoziția chimică a osului. Astfel, pentru a le arăta că în compoziția chimică a osului intră o serie de substanțe minerale am introdus și am ținut câteva ore în vase cu soluție de HCl 10 la sută oase lungi și subțiri de pasăre. Elevii au constatat că osul și-a menținut forma, dar a devenit foarte moale datorită faptului că substanțele minerale s-au dizolvat în acid și a rămas numai oseină. De asemenea, câteva oase au fost arse. Elevii au văzut că ele și-au păstrat forma dar au devenit fragile. Prin mojarare s-a obținut din ele făina de oase. Introdusă în soluție de HCl 3 la sută, frecată și amestecată cu o cantitate egală de H₂SO₄ 15 la sută, aceasta a dat cristale de sulfat de calciu sub formă de ace, provenite din oseină, pe care elevii le-au observat la microscop.

Recapitulînd cunoștințele despre sistemul muscular am efectuat experiențe pentru a pune în evidență elasticitatea, excitabilitatea și contractibilitatea mușchilor. În acest scop am descoperit mușchiul gastrocnemian de la membrul posterior al unei broaște și i-am aplicat diferiți excitanți — mecanici, chimici, electrici — demonstrînd contracțiile simple prin aplicarea unui singur excitanț și contracțiile sus-

ținute prin aplicarea unei succesiuni de excitanți. Pentru a evidenția faptul că activitatea mușchilor este controlată pe cale nervoasă am efectuat un preparat neuromuscular. Am așezat în acest scop o broască cu partea ventrală într-un lighean de disecție (se poate folosi și o planșetă din lemn). După ce a fost fixată, am descoperit nervul sciatic, pe care l-am disecat împreună cu mușchiul gastrocnemian. Aplicînd diferiți excitanți pe nerv i-am făcut pe elevi să observe contracția mușchiului.

Lucrările practice referitoare la sistemul nervos i-au interesat în mod deosebit pe elevi, dată fiind complexitatea alcătuirii și funcționării acestui sistem.

Preparatul neuromuscular folosit pentru demonstrarea faptului că activitatea mușchilor este controlată pe cale nervoasă mi-a slujit și la evidențierea excitabilității și conductibilității mușchilor. Pentru ca elevii să poată înțelege mai bine felul cum impulsul motor este condus prin nerv am repartizat cite o broască la 4 elevi. Ei au determinat inhibiția cu eter a nervului sciatic al broaștelor, prin aplicarea unui mic tampon de vată la mijlocul nervului. Punînd acid acetic pe porțiunea de nerv depărtată de mușchi elevii au observat că mușchiul nu se mai contractă, în timp ce, excitînd porțiunea dintre tampon și mușchi, acesta s-a contractat.

Am căutat să întăresc printr-o experiență înțelegerea de către elevi a faptului că iradierea impulsurilor prin centri nervoși este în funcție de intensitatea excitanțului. Pentru aceasta am decapitat o broască și am introdus virful labei posterioare într-o soluție de acid acetic. Animalul și-a retractat piciorul. Cînd a fost introdus în acid acetic toată laba, răspunsul a fost mai puternic, animalul retrăgînd și piciorul simetric. În continuare am obținut un răspuns generalizat.

O experiență interesantă, urmărită cu foarte mare atenție de elevi, a fost cea referitoare la fiziologia bulbului. Intrucît elevii știau dintr-o lecție predată anterior că în bulb sînt localizați o serie de centri nervoși importanți, printre care și centrul respirator, am vrut să le demonstrez că lezarea acestui centru duce la încetarea respirației. În acest scop au fost folosite două broaște. Uneia dintre ele i s-a infipt un ac în punctul de intersecție a liniei mediane dorsale cu linia ce trece prin partea anterioară a timpanelor, fără ca prin aceasta să se întrerupă respirația. La cealaltă bulbul a fost distrus prin înșeparea în punctul de intersecție a liniei mediane dorsale cu linia ce ar uni partea posterioară a timpanelor, ceea ce a dus imediat la încetarea mișcărilor respiratorii.

Pentru a pune în evidență experimental funcția cerebelului o parte a acestuia a fost distrusă prin înșeparea adîncă a craniului unei broaște în punctul de unire a liniei mediane cu linia ce ar trece prin partea posterioară a timpanelor. Lăsînd animalul liber elevii au putut observa că acesta nu mai are o poziție normală și au înțeles astfel mai bine rolul cerebelului în controlul mișcărilor și al tonusului muscular.

Toate aceste experiențe, pe lângă faptul că au consolidat cunoștințele elevilor, au contribuit și la formarea deprinderilor lor de a efectua lucrări practice și de a observa esențialul dintr-un fenomen.

Prof. ILEANA DELCEA
Zimnicea

Experiențe variate, interesante

Clasicele experiențe recomandate de metodicile predării chimiei — amestecul de sulf și fier, cu magnetul care atrage pilitura, bucata de calcar care face efervescentă cu acizi, clorul decolorant etc — sînt, de bună seamă, de o mare importanță prin permanența lor valabilitate. Socotesc însă că nu putem să ne oprim numai la ele. În primul rînd, repetînd mereu aceleași experiențe putem cădea în rutină, în monotonie. Apoi, se impune să ținem seama de faptul că elevii noștri ascultă la radio și văd la televizor conferințe și demonstrații foarte interesante din tehnică, din producție, vizitează întreprinderi, expoziții, citesc în ziare, de pildă, despre procese de electroliză cu diafragmă, despre catalizatorii întrebunțați la dehidrogenarea parafinelor etc. și, ca urmare, doresc să fie antrenați în efectuarea unor experiențe mai variate, care să-i ajute în pătrunderea tainelor chimiei.

Obişnuiesc să fac cu elevii clasei a XI-a lucrări de sintetizare a carburii de calciu în cantități mici, direct din elemente (fie la capitolul „Hidrocarburi”, fie la alte lecții unde este vorba despre sinteze — de exemplu, la lecțiile referitoare la prepararea alcoolului etilic, la substanțe plastice, la cauciuc). Le spun elevilor ca într-o bucată de cărbune să scoabească cu briceagul o cavitate cit un virf de deget, să introducă în ea bucăți foarte mici de calciu și să pună cărbunele astfel pregătit pe o sită de abzeșt sub care arde puternic un bec (sau două), stimulat de un suflător. Ii previn să fie atenți la bucățile incandescente care sar și le cer să scoată cu o pensă sau un clește bucățile de carbid format. Trate cu apă, aceasta hidrolizează și formează acetilena care, aprinsă, arde cu fum mult. Aruncînd o bucată din carbidul proaspăt obținut într-o soluție de permanganat de potasiu elevii observă că a dispărut culoarea roșie-violetă a soluției datorită faptului că acetilena formată a fost atacată de oxidant (permanganatul de potasiu). Înțelegînd că tripla legătură creează o tensiune în molecula hidrocarburi, ceea ce determină caracterul său labil, elevii își explică clar capacitatea hidrocarburiilor de a se combina cu ele însele, de a polimeriza, de a contracta combinații interesante în procesele de sinteză.

Tot în clasa a XI-a, la lecția despre grăsimi, obișnuiesc să efectuez cu elevii o experiență pe cit de interesantă pe atît de atrăgătoare. Într-un balon de sticlă punem ulei vegetal, în care împrăștiem prin agitare nichel pulbere, obținut prin reducere cu hidrogen (dintr-un hidroxid de nichel). Printr-un tub de sticlă trecem în masa de ulei un curent puternic de hidrogen (de la un aparat Kipp). Încălzim moderat, pînă la 150—200°, cam o jumătate de oră. După răcire elevii sînt plăcut surprinși văzînd uleiul solidificat prin hidrogenare. Ei înțeleg că hidrogenările termo-catalitice, desființînd dubla sau tripla legătură a unei substanțe nesaturate, sînt de o mare importanță practică (în industria alimentară, de exemplu).

La clasa a X-a prezintă mult interes pentru elevi experiența referitoare la hidratarea ionilor și trecerea în soluție a ionilor substanței inconjurate de dipolii apei. Efectuez de obicei această experiență fie la lecțiile despre metale, fie în cadrul recapitulării trimestriale sau finale. Folosim pentru executarea ei un cilindru de sticlă umplut cu apă distilată, în care am picu-

Lucrări practice în laboratorul de chimie

rat soluție de nitrat de argint. Introducem și apoi scoatem din acest cilindru un bulgăre de sare legat cu o sfoară. Repetăm operația de mai multe ori. Uneori folosim și cristale de azotat de plumb sau de sulfat de fier, picurînd bineînțeles în cilindru reactivul corespunzător — iodură de potasiu, ferocianură de potasiu etc. Elevii asistă astfel la un asalt între dipolii apei și ionii sării, urmărind reacția reciprocă prin observarea precipitatului alb, brînzos, care se formează treptat — clorura de argint. Ei văd că moleculele de apă birule forțele electrostatice care leagă ionii în rețea, că rețeaua se destramă succesiv, iar ionii sînt aduși în soluție. Paralel cu experiența îi îndrum să urmărească, într-un tablou sau desen, rețeaua cristalină a clorurii de natriu. Dar experiența nu se oprește aici. Elevii intercalează bulgărele cristalini de sare la capetele unui conductor secționat. Ei își dau astfel seama că, circuitul electric fiind întrerupt, curentul nu poate trece, deși cristallul este format din ioni, fiindcă aceștia se află în poziții fixe de echilibru impuse de cîmpul electrostatic al ionilor inconjurați. Totodată, elevii înțeleg că numai starea de soluție smulge ionii din pozițiile fixe ale rețelei, le dă mobilitatea care explică conductibilitatea electrică.

În aceeași clasă, la lecțiile despre metale (în legătură cu reacțiile ionice), precum și la lecțiile de recapitulare referitoare la soluțiile ionice, organizăm o interesantă lucrare practică de punere în evidență a ionilor dintr-o apă minerală alcalină, carbogazoasă. Folosind o sticlă de un litru de apă minerală dăm la iveală ionii indicați pe eticheta acesteia. Elevii aleg de pe masa de lucru reactivii corespunzători precipitării ionilor de clor, de sulfat, de fier (nitrat de argint, clorura de bariu, ferocianura de potasiu). Ei identifică carbonații cu acizi și înțeleg că flacăra colorată în violet indică prezența potasiului în reziduu obținut într-o capsulă, iar cea colorată în galben intens, prezența sodiului. O mină de creion este deajuns pentru a ține la flacăra unui bec o foarte mică cantitate de substanță. Tot așa, aplicînd reactivii necesari, se descoperă ionii de calciu, de magneziu.

Desigur, nu mă opresc la simpla efectuare a experiențelor, ci le analizez cu elevii, discut cu ei rezultatele, atît pentru a trage concluziile teoretice care se impun, cit și pentru a le arăta importanța practică a acestora pentru producție. În acest fel, efectuarea experiențelor contribuie și la dezvoltarea gîndirii științifice a elevilor, ca și la legarea mai strînsă a studiului chimic de viață.

Prof. GEORGE
DRAGOMIRESCU
București

Cu ajutorul discului și al magnetofonului

În lecțiile mele de limba franceză imi sînt de un mare ajutor magnetofonul și discul, care contribuie la mărirea gradului de eficiență al predării, la mai temeinica însușire de către elevi a cunoștințelor.

La clasele mici utilizez larg aceste mijloace în exercițiile de pronunțare corectă. De pildă, pentru a-i deprinde pe elevii clasei a V-a să pronunțe corect vocalele nazale, le-am dat mai întîi posibilitatea să asculte pronunțarea model a acestora după discul „Să învățăm limba franceză fără profesor”. Apoi am citit eu însumi, înregistrîndu-le în același timp pe bandă de magnetofon, o serie de cuvinte care cuprindeau vocale nazale. În continuare au fost înregistrate aceleași cuvinte în lectura unui elev. După reascultarea bandei le-am cerut elevilor să compare cele două pronunții, să indice cuvintele rostite incorect de colegul lor și să pronunțe din nou, corect. Și elevul care a greșit își corectează, pe această cale, pronunția. În felul acesta, exercițiile de pronunțare efectuate cu ajutorul magnetofonului mențin atenția întregii clase și stimulează și îi sprijină în studiu pe elevi.

Utilizarea audițiilor pe disc la clasele mari creează condiții bune pentru îmbogățirea vocabularului elevilor, ca și pentru efectuarea unor exerciții de aplicare a regulilor gramaticale. De exemplu, la clasa a VIII-a, la lecția „Attention, piétons”, elevii au audiat discul „Les rutiérs” de Lemark. Am explicat mai întîi cuvintele necunoscute, apoi s-a audiat atît integral cit și fragmentar discul. După ce am răspuns la întrebările elevilor în legătură cu textul, le-am cerut să expună conținutul lui — bineînțeles în limba franceză — și apoi să scrie cuvintele și să alcătuiască din ele scurte propoziții. Menționez că asemenea exerciții au fost efectuate în orele lăsate la dispoziția profesorului.

Exerciții asemănătoare am organizat în clasa a X-a, în aceleași lecții, în legătură cu tema „Paris”, de exemplu, la care s-a audiat discul „Ballade de Paris”, sau la tema „La dernière classe”, la care s-a audiat discul „Le chemin des oliviers”, care evocă lupta poporului francez în rezistență.

Prof. F. BRENER
Galați

PRODUCTIVITATEA MUNCII ȘCOLARE

— Cerințe actuale și de perspectivă —

I. Unele considerații generale • Tratate diferențiată • Pentru o muncă fără „rebuturi”

Nivelul actual și perspectivele pregătirii tinerei generații preocupă în prezent cercuri largi ale opiniei publice. Dacă până acum câteva decenii școala constituia mai mult sau mai puțin exclusiv numai sfera de activitate a pedagogilor, astăzi factori din cele mai diverse sectoare de activitate se preocupă de conținutul și formele pregătirii școlare a tinerei generații, de evoluția viitoare a acestora. Savanți cu renume mondial, matematicieni și specialiști în cibernetică, economiști, psihologi, scriitori și oameni de artă relevă, în discuții de amploare și importanță internațională, marile răspunderi ale școlii contemporane, confruntând diferitele soluții și căutând să desprindă esența acestora.

Toate aceste luări de poziție caută să prefigureze o școală și o pedagogie a viitorului, impusă de realitatea prezentă. Într-adevăr, cuceririle științei, marile realizări tehnice ale contemporaneității influențează nemijlocit învățămîntul și îi prezintă la rîndul lor mereu alte cerințe. Căci deși în epoca noastră, poate mai mult decît oricînd, există strălucite personalități în domeniul științei și al construcțiilor tehnice, nu se poate concepe nici o realizare de amploare — de la zborurile cosmice la cercetarea infinitului mic — fără participarea unei adevărate armate de cercetători și tehnicieni cu înaltă pregătire de specialitate.

Aceste cerințe pun problema unei mai mari eficiențe a procesului de învățămînt, a sporirii randamentului muncii pedagogice.

Trăsăturile esențiale ale proiectelor privind restructurarea învățămîntului pentru a i se asigura o maximă eficiență se referă atît la structura și organizarea acestuia cît și la conținutul lui și la mijloacele și formele de predare.

Să cercetăm mai întîi, în cadrul actualei structuri a învățămîntului, randamentul activității de predare — însușire sau, mai precis, productivitatea de care beneficiază munca pedagogică. Cercetările conjugate ale psihologiei experimentale și ale ciberneticii au adus în ultimii ani interesante clarificări și în această privință. Referindu-se la părerile lui A. I. Bere, președintele Consiliului științific de cibernetică de pe lângă Academia de Științe a U.R.S.S., L. N. Landa, cunoscut specialist în pedagogia cibernetică, releva numărul impresionant de afazii în mecanismul gândirii elevilor, afazii care practic determină ca, din momentul recepționării sau interpretării greșite a unei informații, un anume elev să nu mai poată urmări în mod normal desfășurarea lecției. „O singură greșală și mecanismul gândirii elevului orientat către înțelegerea unei anumite probleme funcționează el însuși greșit sau în gol” — scrie L. N. Landa¹). Lecția se desfășoară astfel fără folos pentru elevul în cauză. Și, din păcate, asemenea întreruperi ale mecanismului gândirii sînt fenomene destul de dese în școală. După unele calcule minuțioase și experimente complexe, timpul efectiv de lucru al instituțiilor de învățămînt considerate ca „întreprinderi de învățat” constituie doar un procent redus din timpul total al școlarității.

O dată stabilită comparația între „producția școlară” și cea industrială se ridică o problemă deosebit de importantă

pentru sporirea randamentului în procesul de învățămînt. Este vorba, anume, de faptul că cei ce lucrează în sectorul industrial sînt avantați în desfășurarea procesului tehnologic de posibilitatea de a-și alege materialul ce urmează a fi prelucrat în funcție de calitățile sale specifice, stabilind de la început domeniul în care acesta poate fi folosit și tehnologia adecvată de prelucrare, raportată la calitățile specifice. Nu numai că masele plastice se prelucresc cu totul altfel decît metalele dure, dar chiar și la două materiale cu calități aparent apropiate se folosesc procedee diferite de prelucrare.

În învățămînt, profesorul sau învățătorul nu își alege, ci primește ca atare efectivul sau efectivele de elevi cu care va lucra, cuprinzînd o diversitate de personalități mai mult sau mai puțin adaptate nivelului la care se cere să se desfășoare procesul instructiv-educativ în clasa dată. În ansamblu, procesul de învățămînt este unitar atît în componentele lui cît și raportat la atitudinea față de elevi. Desigur, profesorul este chemat să-l adapteze în funcție de caracteristicile specifice elevilor cu care lucrează și rezultatele obținute sînt cu atît mai bune cu cît această adaptare este mai corespunzătoare, mai fină. Practic, însă, aceasta înseamnă — după cum afirmă psihopedagogii²) — că una dintre cele mai mari responsabilități privind formarea tinerei generații nu revine școlii în ansamblul ei, ca instituție, ci fiecărui pedagog, în mod individual. În ceea ce privește școala, aceasta a considerat și consideră „materialul” prelucrat în clase drept omogen, susceptibil de un tratament unic.

Combătînd tratarea populației școlare în fiecare an de studiu, de școlaritate ca un bloc omogen, tratare caracteristică, în mare, învățămîntului actual din întreaga lume, numeroși psihologi subliniază lipsa de eficiență, mai mult chiar, risipa de material și de forțe ■ unei asemenea forme de desfășurare a procesului instructiv-educativ³). Este cunoscut faptul că în prezent aproximativ 5 la sută dintre elevi rămîn în urmă și trebuie să repete una dintre clase, iar 15 la sută au cel puțin o corigență. Această situație rezultă în

cea mai mare măsură din „prelucrarea” școlară neadecvată structurii psihice a elevilor respectivi. Dar astăzi, cînd știința dispune de posibilități multiple pentru cunoașterea personalității elevilor și a mecanismului gândirii lor, se pot aplica programe corespunzătoare fiecărui caz în parte.

Soluțiile propuse sînt multiple. Vom porni de la acelea care au în vedere în primul rînd dezvoltarea capacităților de gîndire și de activitate independentă a elevilor. Acestea cer ca pe de o parte să se abordeze dinamic problema activității școlare a elevilor, dezvoltînd imaginația acestora pe cale intuitivă, iar pe de altă parte să se valorifice capacitățile lor creatoare în cadrul unei sistematizări superioare, în măsură să determine formarea gîndirii științifice⁴). Planurile de învățămînt și programele școlare alcătuite pe asemenea baze s-ar distinge prin orientarea procesului de învățămînt către analiza în profunzime a unui număr relativ mic de probleme judicious alese și spre sprijinirea permanentă a elevilor pentru a-și forma un stil științific de studiu, care să le permită desprinderea esențialului.

Pe plan organizatoric și metodic, o serie de soluții — care au deja o largă bază experimentală — se referă la reconsiderarea predării în sensul întăririi „controlului între faze și operații” adică a controlului însușirii fiecărei noțiuni sau deprinderi noi, astfel încît să se înlăture sau în orice caz să se reducă declanșarea în gol sau pe o direcție greșită a mecanismului gândirii elevilor.

Într-un stadiu experimental relativ avansat se află aplicarea ideii pedagogice referitoare la stabilirea efectivelor clasei în funcție de aptitudinile elevilor, de ritmul în care progresează ei. Eficiența acestei soluții este strîns legată de utilizarea unor mijloace tehnice perfecționate, de trecerea la studiul programat cu ajutorul mașinilor de învățat și de adoptarea pedagogiei cibernetice.

Derivată din aceasta este o propunere recentă, care vizează stabilirea unei durate variabile de studiu a elevilor în aceeași clasă în funcție de particularitățile intelectuale și fiziologice ale acestora, determinate pe cale științifică⁵). Ar urma, conform susținătorilor acestei propuneri, să se prevadă, pentru însușirea aceluiași volum de cunoștințe și deprinderi, la aceleași discipline de studiu, o durată mai scurtă decît un an școlar obișnuit pentru elevii care asimilează mai repede, un an școlar obișnuit pentru elevii cu capacități

mijlocii și un timp mai îndelungat decît un an școlar pentru cei cu posibilități mai reduse (nu ne referim la deficienți).

În considerarea tuturor acestor soluții trebuie avute în vedere flagrantele decalaje între nivelul mijloacelor tehnice utilizate în același tip de școli, atît pe plan național cît și internațional. Se pune în mod firesc, de aceea, problema de a se stabili și în învățămînt „timpul de muncă socialmente necesar” pe baza căruia să se alcătuiască orarul școlilor și să se determine limitele de durată ale lecțiilor. (Asupra acestei probleme vom reveni pe larg într-un număr viitor).

Caracteristic tuturor soluțiilor pe care le-am prezentat pînă în prezent este faptul că ele izvorăsc din dorința de a ridica valoarea „produsului școlar” în raport cu investițiile materiale și de muncă ce se fac în acest domeniu. A fost și a rămas o cerință a eticii pedagogice ca școala să lucreze fără „rebuturi”. Responsabilitățile școlii sînt și mai mari acum, într-o eră de uriașe revoluții tehnice, de fantastică accelerare a dezvoltării producției, cînd menirea principală a procesului instructiv-educativ devine aceea de a furniza elevilor mijloace care să le dea posibilitatea de a descoperi și utiliza numeroase elemente încă vag sau deloc cunoscute.

Să ne închipuim o uzină a viitorului în care se produc „creiere electronice” — mașini cibernetice de tipuri foarte diferite, avînd însă drept trăsătură comună capacitatea de a participa, în cadrul unei forme complexe de autoperfecționare programată, la procesul propriei lor desăvîrșiri, realizat pe baza acumulării „experienței” prin analiză și sinteză (materialele celui de al IV-lea congres de cibernetică desfășurat recent la Namur, în Belgia, demonstrează cît de avansată este tehnica pe drumul realizării unor asemenea mașini). Am recurs la o asemenea incursiune în viitorul activității tehnice-științifice pentru a sugera complexitatea misiunii școlii, orientată către formarea și perfecționarea unor „mașini cibernetice vii”. Căci, în fapt o asemenea imagine, aparent desprinsă dintr-o nuvelă de anticipație științifică, este destul de săracă în raport cu răspunderea de a modela gîndirea umană, a cărei complexitate înțelege cea mai perfecționată mașină, de a adapta programul de instruire diversității de temperamente și caractere, de înclinății și talente, ca și multitudinii influențelor exterioare de care trebuie să țină seama școala.

MIRCEA HERIVAN

1. L. N. Landa „Professor 1 Kibernetika” — Moscova, 1962

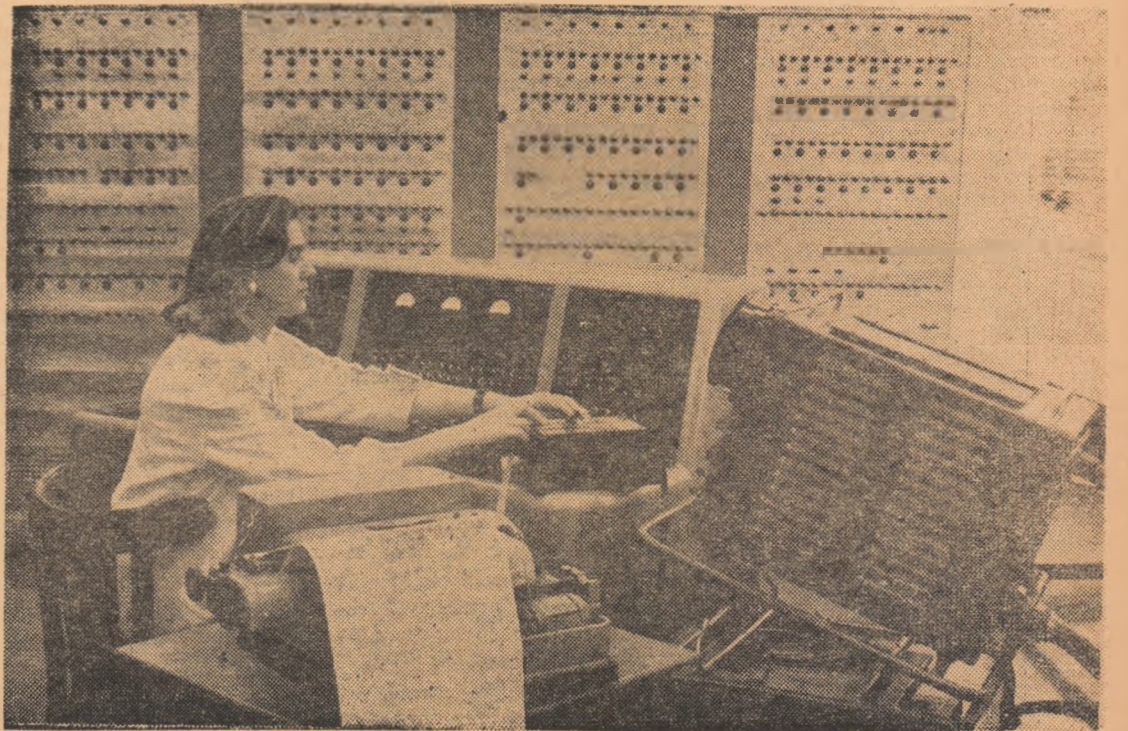
2. Robert Dottrens: Vers une pédagogie prospective — în „Cahiers de pédagogie expérimentale et de psychologie de l'enfant” nr. 18/1964

3. François Ters: Gaspillage et efficacité en éducation — „Education européenne” nr. 31/1964.

4. Richard Crossman la colocviul „Știința și economicul” — Londra, 1963

5. Cahiers Pédagogiques — responsabilitées actuelles de l'école — dr. special, 1964.

Mașinile cibernetice perfecționate vor fi folosite tot mai larg în scopul creșterii productivității muncii din școală. În fotografie: mașina CIFA-3 realizată la Institutul de Fizică Atomică al R.P.R. în plin „program de lucru”.

Jocuri de creație cu cărți la Grădinița Nr. 8 din București

DE LA MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Se aduce la cunoștința educatoarelor, învățătorilor și profesorilor înscriși la examenele de gradul II în anul școlar 1963-1964 că examenul se va desfășura în vacanța de iarnă, la institutele de perfecționare a cadrelor didactice.

El va începe în ziua de 4 ianuarie 1965, orele 9.

La aceeași dată va începe și examenul de definitivat al educatoarelor din grădinițele sezoniere înscrise în anul școlar 1963/1964.

Activitatea metodică a Societății de științe istorice și filologice

Pe lângă Consiliul de conducere al Societății de științe istorice și filologice din R.P.R. s-a creat în cursul acestui an o secție de metodică menită să stimuleze activitatea în acest domeniu a profesorilor de istorie, limba și literatura română și limbă și literatură străină, să contribuie la valorificarea mai largă a acestei activități în cadrul unor consfătuiri, publicații și manifestări publice. Pentru ca secția metodică să-și poată îndeplini cât mai bine sarcinile, Societatea de științe istorice și filologice a mobilizat filialele și subfilialele sale să țină o legătură cât mai strânsă cu cabinetele metodice, cu cercurile pedagogice, cu comisiile metodice din școli, în vederea realizării unui mai larg schimb de experiență și pentru valorificarea experienței pozitive.

Una din formele importante ale activității secției de metodică este și editarea, în colaborare cu Editura didactică și pedagogică, a unei culegeri de materiale tratând probleme de metodică din domeniul istoriei, al limbii și literaturii române și al limbilor și literaturilor străine. În această culegere urmează să fie publicate lucrări, referate, comunicări legate de preocupările permanente ale profesorilor de specialitate. Cadrele didactice din întreaga țară pot aduce o contribuție largă la apariția culegerii, trimițând în acest scop materiale variate și sugestii, pentru ca profilul culegerii să răspundă în cât mai mare măsură nevoilor predării și să constituie, în același timp, un sprijin real dat profesorilor înscriși la examenele pentru obținerea gradelor didactice.

Dăm, mai jos, unele sugestii de teme pentru eventuale lucrări ce ar putea fi publicate în culegere sau ar putea forma obiectul unor consfătuiri:

Limba română: Predarea lecțiilor de gramatică în lumina modificărilor apărute în *Gramatica limbii române*, Ed. Acad. R.P.R., 1963; Metode și procedee pentru înarmarea elevilor cu deprinderi de scriere corectă; Corectarea temelor scrise (metode și procedee).

Literatura română: Analiza literară — model de demonstrație a interdependenței dintre conținutul și forma operei literare; Caracterizarea personajelor unor opere literare — mijloc activ

pentru realizarea educației comuniste a elevilor; Lecțiile de recapitulare, lecții de sistematizare, aprofundare și consolidare a cunoștințelor; Creația orală — element de bază al literaturii culte; Natura patriei — izvor de inspirație și tovarăș de luptă în opera scriitorilor noștri; Monografia satului românesc în opera scriitorilor noștri; Realizarea diferitelor tipuri de lecție în predarea literaturii române; Mijloace și procedee folosite în activitatea extrașcolară a elevilor cu scopul de a le dezvolta dragostea pentru literatură; Educația estetică a elevilor prin predarea limbii și literaturii române; Rolul profesorilor de română în dezvoltarea gustului elevilor pentru literatură și artă; Excursia cu temă literară — mijloc de largire a orizontului cultural și de adâncire a sentimentului patriotic; Metodica lecțiilor de compunere.

Istoria: Problemele sistematizării cunoștințelor în predarea istoriei; Prezentarea în cadrul lecțiilor de istorie a aspectelor referitoare la ororile săvârșite de fasciști — mijloc important de educare a elevilor în spiritul umanismului socialist și al vigilenței revoluționare; Formarea și consolidarea convingerilor comuniste prin lecțiile de istorie; Legarea istoriei de viață, de practica desăvârșirii construcției socialiste; Valorificarea la lecțiile de istorie a cercetărilor din istoria mișcării muncitorești și din istoria locală; Folosirea mijloacelor audio-vizuale în predarea istoriei; Posibilitățile aplicării instruirii programate în predarea istoriei; Folosirea la lecțiile de istorie a ilustrațiilor din manual; Confectionarea cu forțe locale a materialelor didactice necesare lecțiilor de istorie; condițiile pe care trebuie să le îndeplinească aceste materiale.

Acestate sînt numai cîteva propuneri, ele putînd fi completate și cu alte teme potrivit necesităților și preocupărilor profesorilor de limbă, literatură și istorie.

Participarea largă a cadrelor didactice de specialitate la activitatea secției metodice a Societății de științe istorice și filologice va întări, desigur, contribuția acesteia la îmbunătățirea predării în școlile de cultură generală din patria noastră.

„Părinții să nu simtă“

Diriginte cu experiență, punindu-și problema educării copiilor în spiritul economiei, profesorul Vasile Marcu de la Școala medie „Mihail Eminescu” din București și-a orientat activitatea spre deprinderea școlărilor de a economisi ei înșiși, din micile sume primite de la părinți pentru dulciuri, pentru spectacole etc. „Părinții să nu simtă — spune el deseori elevilor — bugetul lor să nu se modifice în nici un fel. Dacă vreți să învățați a fi economi, nu le cereți lor bani pentru depunerile la C.E.C., chibzuiți-vă singuri!”

Aceasta nu înseamnă că profesorul Va-

sile Marcu și ceilalți cadre de la Școala medie „M. Eminescu” nu colaborează cu părinții. Dimpotrivă, ei le cer necontenit sprijinul în educarea elevilor în spiritul economiei, al bunei gospodării, în combaterea risipei, a cheltuielilor fără rost. În același timp, pentru a atrage pe copii în acțiunea de economisire, profesorii ca Victoria Isac, diriginta clasei a X-a C, Tudor Oprea, dirigintele clasei a IX-a H și alții pun în fața copiilor perspective concrete. Elevii economisesc pentru a-și realiza bibliotecile personale, mici laboratoare la domiciliu,

pentru a pleca în excursii. Membrii ceneclului literar, de pildă, au și fixat pentru excursia lor un itinerar care trece prin locuri unde au trăit și au creat marii noștri scriitori. Alți 200 de elevi ai școlii au economisit și economisesc în continuare la C.E.C. pentru a participa la o frumoasă tabără de schi care se va organiza în vacanța de iarnă.

Părinții nici de data aceasta „nu simt nimic” în bugetul lor familial. Ca și copiii lor, însă, ei simt pe deplin rostul bun al economiei...

M. CRIS

În întîmpinarea consfătuirilor regionale ale educatoarelor

În întreaga țară, educatoarele se pregătesc să participe la consfătuirile regionale ale cadrelor didactice din învățămîntul preșcolar, care se vor desfășura în zilele de 22 și 23 decembrie a.c. După cum se știe, consfătuirile vor dezbate una din problemele importante ale învățămîntului preșcolar, problema jocului ca formă de organizare a vieții copiilor și a locului pe care îl ocupă el în sistemul educației comuniste.

Rezultatele consfătuirilor vor fi cu atât mai valoroase cu cît referatele ce vor fi prezentate în cadrul lor nu se vor mulțumi să expună experiența instituțiilor preșcolare din regiune, ci vor trage concluzii cu caracter generalizator pe marginea acestora, vor analiza cu competență aspectele de conținut și metodice ale muncii desfășurate de educatoare, reliefînd laturile pozitive, combatînd lipsurile și arătînd căile pentru înlăturarea lor.

Înțelegînd că alcătuirea în acest fel a referatului cere o pregătire minuțioasă, multe secții de învățămînt s-au preocupat din timp și cu grija de elaborarea lui, antrenînd educatoarele la efortul comun de strîngere a materialului și de prelucrare a lui în colective de metodiste cu experiență. Este demnă de relevat, de pildă, inițiativa secției de învățămînt a raionului 23 August din Capitală, care a organizat o cercetare sistematică privind desfășurarea jocurilor de creație într-un număr de grădinițe de tipuri și cu profile diferite tocmai pentru a putea ajunge la concluzii cât mai întemeiate. Pregătite în acest fel, referatele vor putea stimula discuții care să constituie o adevărată sinteză a experienței acumulate de educatoare.

Cunoscînd din timp tema consfătuirilor, educatoarele au avut posibilitatea să urmărească problemele legate de aceasta, astfel încît să le poată discuta în mod cât mai concret în ședințele plenare și pe secții, pentru a ajunge la concluzii eficiente, menite să îmbunătățească munca de îndrumare a jocurilor de creație al copiilor.

Control de greutate al discuțiilor va trebui să cadă, cum este și firesc, pe analiza temeinică a metodelor și procedeele folosite de educatoare în îndrumarea jocurilor de creație și nu pe prezentarea descriptivă a materialului faptic. Discuțiile vor contribui în mod real la îmbunătățirea activității educatoarelor dacă se vor opri cu stăruință asupra conținutului jocurilor în primul rînd. Se impune astfel ca educatoarele să scoată în evidență, în cuvîntul pe care îl vor lua la consfătuire, cum s-a reflectat în jocul copiilor aspectul moral la relațiilor interumane, cum a fost pus în valoare caracterul formativ al jocului, să analizeze în ce măsură criteriile de alegere a tipurilor și subiectelor jocurilor organizate cu copiii au fost determinate de condițiile concrete în care trăiesc ei, de realitățile mediului lor imediat — familia, grădinița — ca și de mediul social. Interesante și eficiente vor fi, de asemenea, discuțiile duse în jurul problemelor legate de dezvoltarea subiectului jocurilor de creație — de măsura în care acestea au îmbrățișat o sferă mereu mai largă a realității, de diversitatea formelor de joc în limitele unui grup de subiecte și de dezvoltarea lor pînă la treapta creșterii stabilității jocurilor cu același subiect, care pot dura timp îndelungat.

Discuțiile purtate în jurul conținutului jocului de creație trebuie să arate dacă acesta a reflectat, ținînd seama de particularitățile de vîrstă ale copiilor, activitatea celor maturi, atitudinea acestora față de bunurile obștești și raporturile dintre ei, inclusiv supunerea față de reguli privitoare la conduită cît și la relațiile sociale.

Discuțiile purtate de educatoare sînt chemate să lămurească și problemele referitoare la selectarea jocurilor, la necesitatea de a se alege acele jocuri care corespund cerințelor întregului colectiv de copii. De asemenea, este indicat ca educatoarele să valorifice în consfătuiri observațiile lor asupra jocurilor

spontane ale copiilor, să arate în ce măsură au intervenit ele în aceste jocuri pentru a stimula imaginația copiilor, pentru a îmbogăți rolurile în care s-au încadrat ei.

În general, discuțiile purtate în consfătuiri trebuie să fie un prilej de valorificare a observațiilor educatoarelor îndeosebi asupra acelor laturi ale jocului care sînt hotărîtoare pentru educația copiilor: cum au influențat conținutul și tema jocului asupra sentimentelor și comportării copiilor, cum i-au ajutat să se încadreze în colectiv, să lege relații de prietenie cu ceilalți copii — atît în grădiniță cît și în afara ei. De o mare utilitate pot fi în același timp discuțiile duse în jurul rolului jocului în formarea trăsăturilor de caracter ale copiilor, în formarea priceperii acestora de a găsi mijloacele necesare pentru realizarea unui rol, discuțiile despre măsura în care jocul îi învață pe copii să înfrunte greutățile, să fie perseverenți, să manifeste răspundere față de rolul încredințat.

Alături de experiența personală, cercetarea bibliografiei care tratează sub toate aspectele problemele jocului în grădinița de copii poate să stimuleze cadrele didactice din învățămîntul preșcolar în aprofundarea problemelor puse în discuție, ajutîndu-le astfel în perfecționarea continuă a procesului de instruire și educare a copiilor de vîrstă preșcolară.

Participînd la lucrările consfătuirilor cu sentimentul răspunderii pe care o au în educația comunistă a copiilor, cadrele didactice din instituțiile preșcolare vor izbuti de bună seamă, cu sprijinul organelor de învățămînt, să facă din aceste consfătuiri un mijloc însemnat de ridicare a nivelului muncii lor, astfel încît să răspundă cu cinste sarcinilor pe care societatea noastră socialistă le pune în fața învățămîntului.

MARIA LUNGULESCU
inspector în Ministerul
Învățămîntului

CONCURSUL NOSTRU LITERAR

Vîrsta școlarăului

Tropînd repede, în fugă măruntă, Mihăieș părăsi brusc șoseaua pietruită, cotînd pe drumuț care ducea prin țesutul Ruginenilor. Stîrnea în urma lui un nor înecăcios de prof. roșiatic.

De la un timp își încetini pașii și se uită la sandalele vechi, la picioarele care nu se deosebeau de culoarea pămîntului, la pantalonii prăfuiți. Își șterse repede sudoarea și privind în urmă se liniști cu totul. Merse un timp prin troscolul de pe marginea drumului sperînd să-și curețe sandalele de prof. Apoi, purtîndu-și voinicește mîinile înainte și înapoi, se simți liber și începu să fluiere.

Pe după gardurile de sîrmă ghimpată, prin vîile toropite de lumina puternică a amiezii, oamenii zoreau la culesul strugurilor. Privirea băiatului lunecă pe deasupra lor, peste nucii rari, undeva unde dealul își prăvălea coama spre apa Trotușului.

Cînd își aminti de unde venea, pufni ușor în ris. Li arseseră o palmă lui Victorăș, fiul profesorului de franceză. „Hm — gîndi băiatul — or să mă critice în adunare, dar nu i-am rugat eu să mă ducă la școală. Ei au venit și m-au rugat. Coșogeamite flăcău de șaisprezece ani, în clasa a VII-a, la ei, la zbințuții ăia, pe care-i știam tînci cînd eram la școală... Știu numai să alege și să joace handbal. Dar fără mine îi face praful oricî eclipă. De asta mă caută atîta în timpul jocului!”

Tot gîndînd, Mihăieș se apropie de ripă. Cobori cu pași iuși o parte din cărușia întortocheată, apoi o lăsa în urmă și se strecură atent prin alunșul care umbrea ripa din două părți. Urcă două dîmburi pe care iarba crescuse pînă la briu și se pomeni după tîncile care, nu se știe de cînd, rămăseseră aici stinghere, să străjuiască malul galben de loess al riului.

Băiatul se tolăni cu fața în sus și stătu un timp nemișcat, cu ochii închiși, ascultînd firiuțel insectelor. Apoi se rostogoli pînă pe muchiile fără iarță ale stîncilor abrupte, pîndînd atent prin cîteva crăpături. Scoase un ciob de oglindă din buzunar, prinse o rază de soare și o îndreptă spre crăpături să le lumineze. Nezărînd nimic, își sprîjini bărbia în căușul palmelor privind visător spre oraș.

De pe stînci vedea totul ca-n palmă. Apa era verde și lină. Aici era cel mai bun loc de scăldat al copiilor. Vara, veneau și cei din oraș și se luau la întrecere. Aproape întotdeauna băieții din Rugineni ieșeau învingători.

Alte brațe ale riului străbateau în șuoaie sclipitoare prundișul pătat pe alocuri de păcură scursă pe apă de la combinat. Intr-un loc, cefeștișii înjghebaseră o punte din birne albe de mestecăcin. Mai departe, peste cîmpul ars de soare, printre plopii uriași de pe marginea șoselei asfaltate, furnicau neconținți mașini mărunte ca niște puncte mișcătoare, iar sub dunga orizontului strălucia în soare dantela albă a noilor blocuri din oraș, acoperită ici colo

Lucrare distinsă cu mențiune la concursul literar al „Gazetei Invălmîntului”.

de valuri rotunde de fum cafeniu. Arareori, chiuțitul unei locomotive străpunga văzduhul pînă la marginea cea mai afundată a zării, unde malul Siretului își profila încremenirea, ca o linie abia perceptibilă de indigo învechit.

Privirea băiatului se odihnea în limpezimea mișcătoare a zării. Uitase că în aceste clipe colegii lui stăteau cuminiți în bănci, la ora de dirigintă. De altfel, fuga lui nu făcuse mare vîlcă printre copii. Ei erau obișnuți cu Mihăieș, căci de la începutul anului le dăduse de furcă de mai multe ori.

De data aceasta dirigintele a ascultat atent relatarea lui Victor, s-a uitat prin catalog în dreptul numelui lui Mihăieș și după ce a amintit activității pionieresc al clasei și mai rămînă după ore, începu activitatea. Părea îngîndurat și, cu toate că nu-l cunoștea decît de două săptămîni, de cînd începuse noul an școlar, elevilor nu le-a fost greu să observe aceasta. Stăteau cuminiți, discutînd cu voci egale și îl priveau fix, voină parcă să-i trezească buna dispoziție. El i-a înțeles repede și le zîmbi tuturor cu indulgență.

După terminarea cursurilor în cancelarie era animație. Se discutau impresii de la primele verificări și se comparau statisticile frecvenței, pe clase. Cînd a venit vorba de Mihăieș, se auziră numai regrete pentru felul cum se poartă, căci la carte era bun: la matematică judecă ușor, la științele naturii docedește înclinații remarcate încă din anii treceți.

— Mi se pare că și la educația fizică e printre cei mai buni, așa că tovarășul Hopodată trebuie să-i rezolve situația cât mai degrabă, conchise directorul privindu-l insistent pe diriginte din dosul ochelariilor săi cu rame negre, masive.

Dirigintele dădu din cap afirmativ și zîmbi cu mai multe înțelesuri.

Și, împotriva obiceiului, porni singur spre casă. Îl răscolea un sentiment de zădărnicie și ar fi vrut să plece undeva departe. Se simțea deocamdată fără puterea de a face față unor treburii așa de mici în aparență, dar așa de grele, de care, își dădea bine seama, depindea de fapt înfruntarea unui om cu viața.

Acasă nu găsi pe nimeni. Se odihni un răstimp, fumînd. Apoi luă caietul de dirigintă și citi iarăși datele sumare despre familia lui Mihăieș: singur acasă, orfan, crescut de o bunică, îngrijitoare la ferma zootehnică.

În după amiază aceea, micii lui sportivi au făcut singuri antrenamentul. Seara n-a fost văzut nici la cinematograful, nici la bibliotecă și cîteva prieteni l-au așteptat în zadar lîngă masa de tenis. Unui cunoscut care venise de la țîrg cu camionul gospodăriei i se păruse doar că l-a văzut plimbîndu-se pe șoseaua asfaltată, spre podul de peste Trotuș, împreună cu „magister” Dobreanu, bătrînul as în limba și literatura romînă.

În cealaltă după amiază, tînrul diriginte se înfișă acasă la Mihăieș. Cunoștea locul. Străbătu curtea mică, urcă pe cerdac și bătu la ușă. Nu-i răspunse nimeni.

Prin curte, nici ipenie de om. Profesorul găsi pe undeva o băncuță subcădă, oche de un sfer de teac, o aduse pe cerdac și se instală aproape de apă. Scoase din buzunarul bluzei cîteca foi de hîrtie și se apucă să completeze niște planuri. Presimțea ceva, ca în timpul meciurilor cînd golul egalizator „plutește” în aer.

Între-adevăr, de după colțul unei chioare îl fixau ochii atenți ai lui Mihăieș. Stătea ghemuit, cu capul foarte aproape de pămînt. Se ridică în picioare și apărui numai jumătate de după colț. Dirigintele îl observa pe furiș, dar nu-l lua în seamă. Cînd băiatul se ici întreg dar într-o secundă dispăru, ca să răsară din nou după cîteca clipe. Simțînd și el că profesorul înadins nu-i dă atenție, făcu cîteva pași înainte, se ascunse iar și numai cînd privirea celuilalt se roti indiferentă prin curte, mai ieși o dată. Pe neașteptate ochii dirigintelui îl opriră pe loc. Încercă să înainteze pînă la scări.

— Dar unde-mi umbli amice, de nu te mai văd de cîteva zile? întrebă prietenos oaspetele.

— Bună ziua, am fost... am ajutat-o pe bunica la treabă, am fost la lucru.

Profesorul îi făcu semn să se așeze, dar băiatul rămase pe marginea cerdacului, răspunzînd la întrebări cu încetinială, ocolit.

De la un timp dirigintele nu-l mai descusu, ci o luă de-a dreptul:

— Ei, Mihăieș, Mihăieș, uite așa-ți pierzi tu timpul fără folos și pe lîngă tine, îl pierdem și noi — bunica ta, eu, colegii care vin să te ajute. Îți închipui că pot crede ceva din tot ce-ai îndrăgățat pînă acum? Ce „lucru”, ce „ajutor”.

— Nu, tovarășe diriginte, mă jur pe ce...

— Să te juri? Eu ți-ăș cere cuvîntul de om...

Băiatul ezită. Desena cu virful sandalei închișpuite cercuri concentrice pe scîndurile cerdacului. Profesorul se bucura că reușise să prindă friul și-și aminti că plimbarea cu mai vîrstnicul său coleg n-a fost zadarnică.

— Uite, începu iar, așa aveam și eu mai de mult un nepoțel, care fugea de la școală. Era el bun la carte, dar îi veneau, așa, toane și fugea pe malul riului. A pierdut un an, l-au ajuns alții din urmă și abia mai tîrziu, cînd l-am constrîns, și-a dat seama că dă dreptate aveam. Acum e în producție, urmează la seral...

Mai vorbiră o bucată de vreme despre multe. Băiatul scormonea prin tot felul de motive, dar dirigintele găsea la toate cite o rezolvare. Așa că, la un moment dat, Mihăieș ajunse să gîndească tare cu vocea lui lentă:

— Am să vin și eu, tovarășe diriginte, de miine. Vă dau cuvîntul meu.

Dar băiatul nu veni a doua zi la școală. Nici a treia zi. În ziua de vineri sosi primul în clasă și colegii l-au găsit în bancă, bine dispus, citînd ceva într-o carte. Dirigintele aflase, însă a evitat întîlnirea. La ora de educație fizică se văzură. Elevul de serociu raportă cu voce exagerată de

tare că toți elevii din clasă sînt prezenți.

Abia după amiază, pe terenul de handbal, amenajat pe vechea arie, se petrecu ceva neașteptat.

Pe la ora trei, sub lumina molcomă a unui soare portocaliu de octombrie, începu întrecerea dintre cele două clase a șapte. Mihăieș nu era în formație. Dirigintele arbitra jocul, atent la fiecare fază. Pe margine, droaie de băieți și fete strigau cît îi țineau gura. La pauză, clasa lui Mihăieș era condusă cu două puncte. Băiatul alergă spre profesor. Nici nu-și închipuia că nu va fi el autorul punctelor egalizatoare. Își ascunse satisfacția copilărească stăruind pentru altceva, ca și cum n-ar fi fost vorba de joc.

— V-aș ruga să-mi împrumutați și mie fluierul ăsta pentru duminecă. Joacă puștii de-a patra și eu îi arbitrez.

— O să ți-l dau după joc. Să-mi aduci aminte.

Profesorul nu zîmbea ca de obicei. Băiatul fu nevoit să întrebe:

— Eu în locul cui intru, tovarășe diriginte?

Profesorul îl privi calm, dar o cută îi încreți fruntea.

— Tu nu intri în joc. Ai lipsit la ultimele antrenamente.

Nedumerirea îi amuși pe toți. Cîteva încercări lămuririi:

— Dar n-are el nevoie...

— Să vedeți ce bine o să meargă.

Dar dirigintele, ridicîndu-se hotărît, fluieră grabit reînceperea jocului.

Cu cît se apropia sfîrșitul meciului, cu atît supărarea lui Mihăieș devenea mai adîncă. Fierbea. Nu stătea o clipă locului. Fugea pe margine de colo pînă acolo, striga spre colegii de pe teren, le spunea cum să joace. Cînd văzu că mai sînt cîteva minute de joc se rugă încă o dată:

— Tovarășe diriginte, vă rog, măcar un minut lăsați-mă. Or să ne bată cei de la „A”!

Dirigintele nu se uită la el și îi vorbi cu tonul de adîneaori:

— Jucătorii care nu-și respectă cuvîntul nu primesc pe teren. Apoi, fluierînd scurt, indică direcția unei porți și traversă terenul.

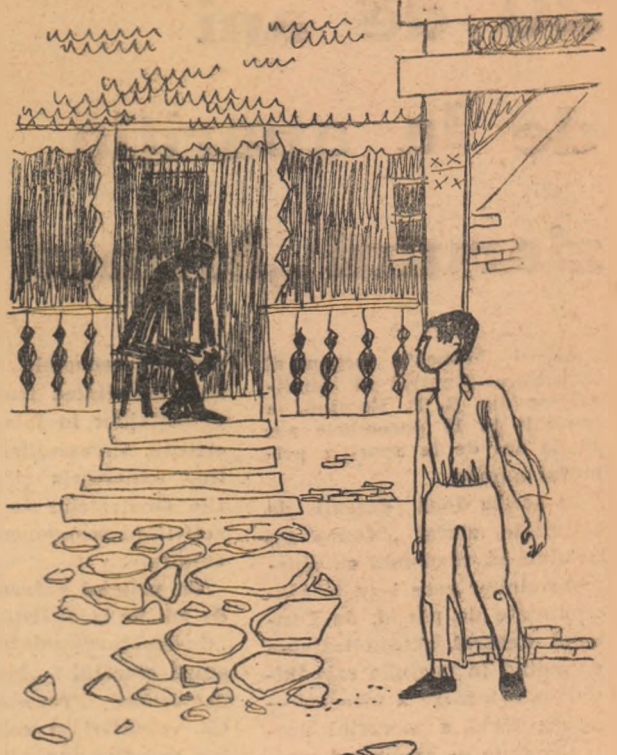
Ceoa l-a săgetat pe băiat din creștet pînă-n tălpi, ceea care-l făcea să uite unde se află, să se enfurie, să izbească pămîntul de sub el. Îl era ciudă că el, care nu plînsese niciodată pînă acum, simte înșepături sub pleoape și fără să pricească în lături își drept înainte, spre stradă, într-o goană nebună.

Seara, pe la opt, dirigintele îl găsi acasă, într-o odăișă curată, înconjurat de tot felul de scule cu care voia să-și repare sandalele. Bunica nu venise. Lăsa lucrul și se ridică la intrarea profesorului.

— Poftim, zise acesta, și-am adus fluierul. Ai plecat ca să mă faci să nu mă țin de cuvînt?

— Ne-au bătut cei de la „A”, tovarășe diriginte...

Tînrului profesor îi păru bine că elevul său regreta ceea ce pierduse clasa întregă. Își păstră același ton, a-

cecași cută energică a frunții și continuă:

— Mai bine înfrinți dar cu oameni de treabă, decît victorioși cu oameni încrezuți, ca tine. Haide și mă condu pînă la poartă — adăugă profesorul.

Vorba îi era tăioasă. Băiatul îl urmă tăcut, cu mîinile boțind în neștire un căpeșel de sîrmă. Pe podet profesorul se opri puțin, privind silueta de lîngă el.

— Ei?

Poate inserarea, poate tonul acesta mai direct îl hotărîră pe băiat să vorbească:

— Știi, tovarășe diriginte, cînd mă gîndesc cît sînt de mare...

— Măi Mihăieș, în cazul tău vîrsta nu-i un lucru care să te îngrijoreze. Harnic să fii tu și vîrsta n-o să te împiedice cu nimic.

Îi întinse mîna. Băiatul se sfîși, neștiind ce să creadă, apoi o întinse și el incetîșor. Simțînd încă mult timp strîngerea de mînă n-a putut nici decum să-și aducă aminte de „bilbiu” în acea clipă a despărțirii.

Oricît s-a străduit dirigintele, n-o putut să-și ascundă supărarea în ziua următoare, cînd a aflat că Mihăieș n-a venit la școală. Se plimba necăjit prin cancelarie și fuma des.

După prima oră se mai domoli. În recreația mare mai păstra ceva din expresia încredării, dar în spre prînz se liniști complet. Se gîndea că totuși putea exista o cauză nedescoperită de el, care l-o reținut pe băiat. Tocmai cînd intra în ultima oră, o elevă venită prea devreme pentru cursurile de după amiază îl opri și-i înmînă fluierul cu care Mihăieș voise să arbitreze.

Asta l-o făcut să se mire, să se întrebe ce poate însemna gestul băiatului, însă nu i-a putut afla rostul. Trimise pe cel mai bun elev din clasă să-i arate temele la matematică, dar primi știrea că Mihăieș e plecat de mult de acasă nu se știe unde.

Luni, în ora a treia, clasa a VII-a „B” avea educație fizică. În curtea școlii, dirigintele își grupase elevii în patru șiruri, cu care executa exerciții.

Spre sfîrșitul orei, cîteva colegi îl zăriră pe Mihăieș pe scările de la intrare. Ținea haina pe braț și îi privea cu interes. Cînd se pomeni observat, lăsa privirea în pămînt și stătu în așteptare. Dirigin-

tele, urmat de ceilalți se apropie de el într-o tăcere neobișnuită, ca atunci cînd vezi o ciudățenie. Îl apucă de braț și se pomeni punînd aceeași întrebare nedeslușită:

— Ei?

După ce-l privi o clipă, băiatul murmură:

— Nu știu cum să fac să mă credeți. Eu de-acum... n-o să mai...

Dirigintele înțelese.

— Copii, Mihăieș ne promite că n-o să mai lipsească niciodată de la școală. Ne dă cuvîntul.

— Bravo lui!

— Ce bine, că n-o să mai avem absenți în clasă!

— Să joace duminică în echipa școlii!

Văzînd că nimeni nu-l întreabă unde a fost, Mihăieș adaose pe ocolite:

— Mi-am respectat cuvîntul și față de tovarășa de naturale. I-am adus un „prizonier”.

Scoase de sub haină o cutie de carton, de mărimea unei cărămizi, perforată cu briceagul într-o latură și le-o arătă triumfător. Apoi, ridicînd cu atenție capacul, le înfișă un pîntonjen enorm, negru, cu puncte liliacii.

Sunase pentru recreația mare și dirigintele, înconjurat de elevi, pomise spre clasă. Pe cărarea care leagă școala nouă de clădirea celei vechi trecea, cu catalogul sub braț, profesora de naturale. Auzindu-se strigată de un copil se opri nedumerită, dar văzîndu-l pe Mihăieș începu să zîmbească.

Băiatul dădu cutia dirigintelui și încetini pasul.

Privind pe sub capacul întredeschis, profesora exclamă:

— Bravo, ești de laudat. Ai îmbogățit colțul viu cu o specie rară.

Lăsînd fruntea în jos, Mihăieș desenă cu virful sandalei cîteva cercuri concentrice. Îl era ciudă că o mulțime de copii făcuseră roată în jurul lor. Îl vedea ca print-un geam aburit.

După ce făcuseră cîteva pași spre cancelarie, profesora adăugă:

— Știam noi că tu ești un băiat de treabă.

Și ciuda lui Mihăieș crescuse mai mare, cînd observă pe virful sandalei pata unei lacrimi care se sfîrșimase în zeci de fîndări.

Prof. ION CROITORU
Adj. reg. Bacău

20 de ani de la apariția ziarului „Munca“

Ziarul „Munca“, organ al Consiliului Central al Sindicatelor din R. P. Română, a împlinit la 17 decembrie a.c. 20 de ani de la apariția primului număr.

În aceste două decenii de activitate, ziarul „Munca“ s-a străduit să răspundă cu cinstite sarcinilor care i-au fost încredințate de partid, de Consiliul Central al Sindicatelor, oglindind în paginile sale inițiativa creatoare a maselor — uriașă forță a mersului nostru înainte — sprijinind multilateral acțiunile menite să contribuie la valorificarea re-

surselor economice, popularizând activitatea fruntașilor, evidențianților în întrecerea socialistă, inovatorilor, prezentând experiența și preocupările sindicatelor în domeniul activității economice și sociale-culturale.

Cu prilejul aniversării a 20 de ani de la apariție, redacția „Gazetei învățământului“ adresează ziarului „Munca“, redactorilor, corespondenților săi voluntari și colaboratorilor un salut tovarășesc, urându-le noi succese în activitatea lor rodnică.

Pregătiri pentru serbările din vacanță

VACANȚA

(Urmare din pag. 1)

scop profesorii vor pregăti din timp, în colaborare cu organizația U.T.M., programul cultural-artistic, în cadrul căruia vor fi subliniate realizările, succesele colectivului școlar, acordându-se mult spațiu umorului sănătos, cîntecului. Mobilizarea tineretului școlar către noi succese se va realiza în cadrul acestor programe nu prin ironii, aluzii critice, satirice, ci prin sublinierea trăsăturilor pozitive, prin cîntece și versuri consacrate succesorilor a-numitor elevi, anumitor clase, întregului colectiv școlar. Avînd în vedere dragostea tineretului școlar pentru dans, conducerea școlii va lua măsurile convenite pentru asigurarea muzicii necesare dansului, petrecerii, va folosi aparate de radio, televizoare etc. Fără a stingheri veselia și entuziasmul tineretului, bucuria clipelor trăite, cadrele didactice se vor strădui să asigure în întrecerile sărbătorire a revelionului o comportare demnă, civilizată, din partea tuturor elevilor.

Felicitările și urările de Anul Nou trebuie să constituie o căldă îmbărbătare către noi succese la învățătură și în comportare.

Bucuriile zilelor vacanței nu se opresc însă aici. Folosind frumusețea și specificul anotimpului, cadrele didactice vor antrena, după posibilități, copiii și tineretul școlar la săniuș, la schi, patinaj. vor organiza „zile sportive“,

excursii și drumeții, tabere în locurile pitorești ale patriei. Trezindu-le dragostea pentru sportul în aer liber, cadrele didactice le vor face cunoscute elevilor, în același timp, cerințele pe care trebuie să le respecte cu rigurozitate în drumeții, excursii, în călătoriile cu autovehicule etc.

În cadrul campionatelor republicane școlare, faza pe raion, localitate, mii de elevi vor dovedi pregătirea pe care au dobîndit-o în domeniul jocurilor sportive sau al gimnasticii.

Un număr însemnat de elevi din școlile cu program special de educație fizică și din școlile sportive vor avea prilejul să schieze în tabăra de la Muntele Mic, din regiunea Banat. Aici, ajutați de cadre bine pregătite, elevii își vor însuși tehnica acestui minunat sport de iarnă. Cadrele didactice îi vor ajuta să simtă și să înțeleagă frumusețea acestui sport, eficiența lui educativă în dezvoltarea curajului, optimismului, încrederii în puterile personale.

Pentru ca vacanța să asigure cu adevărat reconfortarea fizică și morală, atât a elevilor cît și a cadrelor didactice, școlile vor alege cu tot discernămintul necesar acțiunile pe care le vor organiza, în funcție de condițiile locale specifice, consultînd îndeaproape masa de elevi, pionieri, utemiști. Programul acțiunilor stabilite — vizionări de filme, spectacole, audiții muzicale, vizite la expoziții și muzee, seri de

Răspundem la întrebările cititorilor

Numeroși cititori ne-au solicitat în ultimul timp informații cu privire la condițiile și modalitatea înregistrării inovațiilor. Le răspundem pe această cale.

În cadrul Ministerului Învățămîntului funcționează cîte o comisie de invenții și inovații pe lingă Direcția generală a învățămîntului de cultură generală, Direcția generală a învățămîntului profesional și tehnic și Direcția generală a învățămîntului superior și tehnic economic. În afară de aceste comisii, mai funcționează o comisie centrală pe ministere.

Potrivit Regulamentului inovațiilor aprobat, propunerile de inovații trebuie înregistrate la registratura unității în care activează propunătorul sau la registratura sfatului popular raional pe teritoriul căruia domiciliază acesta, în cazul în care nu este în cîmpul muncii sau lucrează într-o unitate în care nu există colectiv de inovații. Propunerea de inovație înregistrată la sfatul popular raional va fi trimisă spre rezolvare la întreprinderea (instituția) competentă.

Propunerea de inovație trebuie să conțină și indicarea mijloacelor de realizare; simpla formulare a unei teze nu constituie o inovație. Pentru a fi înregistrată, propunerea trebuie prezentată în scris, cu toate amănunțele de realizare și aplicare — schițe, desene, prototipuri etc. — pe care propunătorul este în măsură a le da.

Registratura va întocmi, în dubiu exemplar, o adeverință de primire, pe un formular tip cuprinzînd: data și ora exactă a primirii, numele și pronumele propunătorului, enunțarea obiectului (titlul) inovației.

Precizăm că, în cazul cînd propunătorul a experimentat propunerea pe care dorește să o înregistreze, dosarul de inovație va trebui să conțină referate de specialitate semnate de cadrele didactice care au participat la experimentare, precum și recomandarea conducerii școlii respective.

basm, întîlniri, simpozioane — va fi anunțat din timp elevilor, pentru ca aceștia să poată participa la acele activități pentru care au interese deosebite.

Cadrele didactice nu vor pierde, desigur, din vedere prilejul oferit de comemorarea scriitorului nostru clasic, Ion Creangă, pentru a dezvolta interesul elevilor în direcția cunoașterii operei acestui mare povestitor al poporului.

O îmbinare judicioasă a activităților organizate în școală cu cele desfășurate în familie trebuie să asigure neapărat o vacanță frumoasă, plăcută, interesantă, o reconfortare efectivă a forțelor intelectuale și fizice ale elevilor pentru reluarea muncii de învățătură pe trimestrul II. În acest scop, secțiile de învățămînt regionale, raionale și orașenești sînt chemate să asigure o îndrumare organizată a conducerilor de școli, orientîndu-le spre o colaborare cît mai strînsă cu organizațiile de pionieri și U.T.M., spre folosirea cît mai largă a sprijinului comitetului sindicatului și al comitetului de părinți. În același timp, secțiile de învățămînt vor îndruma personalul didactic asupra alegerii acțiunilor, asupra conținutului acestora, asupra felului cum trebuie să fie dozată întreaga activitate pentru ca vacanța să constituie într-adevăr prilej de delectare, de reconfortare fizică și intelectuală pentru toți elevii.

Correspondența

ANINA

Profesorul G. I. Căpitan ne informează despre activitatea pe care o desfășoară lectoratul pentru părinți organizat la Școala medie din Anina. În afara discutării problemelor pedagogice, în cadrul lectoratului se prezintă și o serie de filme menite să contribuie la mai bună orientare a muncii educative a părinților. Bunăoară, după prima ședință a lectoratului din acest an școlar, părinții au vizionat filmul „Dar noi nu l-am învățat nimic rău“. Recent ei au vizionat filmul „După faptă și răsplată“.

ZIMNICEA

Nu de mult, ne scrie profesorul Marin Gh. Cazacu, Școala medie din Zimnicea a fost inzestrată cu un aparat de proiecție cinematografică. Acest lucru a făcut posibil ca numeroase lecții să fie însoțite de proiecții și de prezentarea unor filme strîns legate de cunoștințele studiate de elevi.

În același timp, în orele libere, le sînt oferite elevilor interesante filme artistice, care contribuie la educarea lor comunistă.

ȘIMLEU

Zilele trecute, ne informează profesorul Alexandru Burnea, cei mai mici elevi ai Școlii generale de 8 ani din Șimleu au vizitat gospodăria agricolă colectivă din localitate. Însoțiți de învățătoarea lor, ei au putut cunoaște activitatea din sectorul zootehnic al gospodăriei, unde au urmărit plini de interes cum sînt hrănite vitele. S-au oprit pe la pășunile mari de porumb, la parcul de mașini-unelte, unde învățătoarea le-a arătat tractoarele gospodăriei, semănătoarea pentru porumb și griu, combinele, mașinile de treierat etc. Copiii au stat apoi de vorbă cu țărani colectivști, care le-au povestit despre bogata recoltă pe care a strîns-o gospodăria în acest an, ca și despre muncile lor din perioada de iarnă.

MOARA SĂRACĂ - IRZICENI

De curînd, la Școala de 8 ani din comuna Moara Săracă a avut loc o consfătuire la care au participat toți directorii și directorii adjuncți din școlile raionului. Prof. P. Voicu ne informează că în cadrul acestei consfătuiri s-a prezentat un referat cu tema „Stilul de muncă al directorului de școală“. Au avut loc de asemenea, cu acest prilej, o serie de activități practice: studiul unor documente școlare, asistențe la lecții și discutarea modului cum sînt efectuate acestea etc.

STRAJA - RADĂUȚI

Și la Școala generală de 8 ani din comuna Straja — după cum aflăm dintr-o scrisoare primită de la tov. D. Bighei — a avut loc un schimb de experiență cu directorii școlilor din raion. Organizat de către secția de învățămînt a raionului Rădăuți, schimbul de experiență a avut ca temă „Organizarea și desfășurarea muncii educative în școala de 8 ani“. El a prilejuit participanților informații prețioase în legătură cu modul cum pot fi valorificate lecțiile din punct de vedere educativ, cum se realizează legătura cunoștințelor teoretice cu viața, cu producția etc.

Referatul prezentat de către tov. inspector Traian Rei — „Organizarea, controlul și aprecierea muncii educative în școala de 8 ani“ — precum și lecțiile la care au asistat participanții au prezentat soluții practice valoroase pentru munca directorilor.

TURNU MĂGURELE

Pentru orientarea profesională a elevilor, ne comunică profesorul Bogdan Atanasie, dirigîntii de la Școala medie „Unirea“ din Turnu Măgurele au organizat cu aceștia o vizită la combinatul chimic din oraș. Elevii au poposit cu acest prilej la fabricile de acid sulfuric, de acid azotic și de îngrășăminte chimice care compun marele combinat, au urmărit complicatele procese tehnologice desfășurate la fabrica de acid sulfuric, au cunoscut condițiile de muncă ale muncitorilor.

Mulți dintre ei și-au exprimat dorința de a se înscrie la Școala tehnică de chimie din oraș sau la facultățile de chimie, pentru a putea munci mai tirziu la combinatul chimic din orașul natal.

BORSEC

Colectivul didactic al Școlii generale de 8 ani din Borsec — ne scrie tov. Domnica Radu — folosește metode variate pentru stimularea interesului elevilor față de învățătură. Astfel, la mijlocul fiecărui trimestru, cam înainte de perioada tezelor, se afișează în fiecare clasă un grafic cu situația la învățătură a elevilor, de la începutul trimestrului pînă la data respectivă. Fiecare elev poate afla de aici media notelor obținute de el pînă atunci. Graficul menționează în același timp care elevi sînt amenințați la vreun obiect. Se calculează de asemenea mediile generale ale claselor, care sînt afișate pe școală.

În zilele imediat următoare după apariția acestor grafice, așteptate cu viu interes atît de elevi cît și de părinți, se convoacă ședințe pe clase, în care se discută situația la învățătură a elevilor.

Apariția graficelor îi face pe elevi să-și dorească un loc cît mai bun în clasificare, ceea ce îi stimulează să muncească mai serios. Graficele care apar ulterior arată clar progresele făcute de ei la învățătură.